

VESTNIK

NOTICIERO

1-2

1977

XXVIII

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik je Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires. — Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, 1407 Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, 1407 Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans. Ovitek: arh. Jure Vombergar.

Tiska: Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina
Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.333.625 (22. 6. 1976)

OB DVAJSETLETNICI USTANOVITVE ORGANIZACIJE SLO-
VENSKIH PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV ZNOVA PRISE-
GAMO ZVESTOBO TISTIM IDEALOM, ZA KATERE SMO SE
V DOMOVINI BORILI V LETIH OKUPACIJE IN KOMUNI-
STIČNE REVOLUCIJE, IN HOČEMO ŠE TA NE KONČAN BOJ
PROTI ZLOČINSKEMU KOMUNIZMU NADALJEVATI Z VSE-
MI SVOJIMI MOČMI V MEDSEBOJNI EDINOSTI.

NOVA NAROČNINA ZA LETO 1977

Za Argentino: 500,00 pesov (ki velja začasno);

za ZDA, Kanado in Evropo: 6 dolarjev;

za Južno Ameriko: 5 dolarjev.

Za letalsko dostavljanje doplačati 4 dolarje.

Naročnino poravnajte pri poverjenikih, v Argentini tudi v Dušnopastirski pisarni.

Naročnike v Argentini prosimo za razumevanje, ker smo bili prisiljeni zaradi velike draginje in razvrednotenja denarja dvigniti naročnino na 500 pesov letno.

90 723 / 1977

VESTNIK-NOTICIERO

XXVIII

1-2

1. 1. 1977

Solo con las armas no llegaremos hasta la victoria final

Algunos conceptos del Pbro. José Guştin, capellán mayor de la Policía Federal, vertidos en la homilía de la misa celebrada en memoria del General Cesario Angel Cardozo, asesinado mientras estaba al frente de la Policía Federal.

Hermanos todos en el Señor: Nuestro difunto jefe, General Cesario Angel Cardozo ha muerto. Su alma pasó a la eternidad y nosotros rezamos por ella, si todavía necesita purificarse, antes de llegar a la plenitud de la vida, en la felicidad del cielo. Y su cuerpo espera la resurrección gloriosa con Cristo. Su espíritu ya forma parte de las legiones de los argentinos héroes, que han inmolado sus vidas en la lucha por defender los valores más sagrados de nuestra fe cristiana y de nuestra Patria Argentina.

Con el atentado contra el Gral. Cardozo, se ha profanado lo más sagrado de la vida en la sociedad: la hospitalidad de una familia y la amistad, brindada con sinceridad. "Ya no sabemos en quién confiar, ya no sabemos con seguridad quien es quien", como solía decir tantas veces el difunto General.

Señores, estamos sufriendo los comienzos de la revolución marxista en nuestro país; la revolución que tantos años han estado preparando.

Dijo en estos días un obispo argentino: "Indudablemente, el comunismo no es la solución para la sociedad, pero es cierto que está presente como duro látigo para hacernos reaccionar de nuestro letargo y apatía, tan o más peligroso y culpable que el mismo comunismo. Debemos reconocer que se ha dormido el llamado Occidente cristiano, que se ha dormido la Argentina católica. Debemos despertar! Seamos francos: tantos años se ha enseñado la doctrina marxista, el materialismo dialéctico en nuestras universidades y colegios; y dicen que todavía no se la ha podido eliminar totalmente.

Tenemos el derecho de defendernos si nos atacan. Hay que parar y vencer a los que siembran la violencia y quieren imponer un sistema de vida

totalmente contrario a la nacionalidad. Esta lucha es sagrada y total. Nadie puede quedarse con los brazos cruzados. Estamos comprometidos todos los que nos consideramos occidentales y cristianos.

Pero sólo con las armas no llegaremos hasta la victoria final. Necesitamos todos una profunda renovación espiritual y cristiana. Para que nuestro cristianismo no sea solo como una etiqueta externa sino una vida de Cristo, con todas sus consecuencias.

Tržaška „Mladika“ piše o „Vestniku“

V tržaški „Mladiki“ (številko 8/1976) je univ. prof. dr. Martin Jevnikar priobčil lep članek o našem glasilu. Že preje je prof. Jevnikar poročal o Vestniku na tržaškem radiu. Iz omenjenega članka je razvidno, da prof. Jevnikar dobro pozna nastanek in razvoj Vestnika in da vestno spremlja njegovo pisanje. Uredništvo Vestnika se prof. Jevnikarju prisrčno zahvaljuje za stvarno napisan članek, ki ga v naslednjem v celoti ponatiskujemo:

Dne 12. marca 1949 je izdal duhovni svetnik Karel Škulj prvo številko Šmartinskega Vestnika, ki naj bi bil nekako farno glasilo za Slovence v San Martinu, ki leži na območju Velikega Buenos Airesa v Argentini. Številko je napisal, založil in izdal sam, toda že v naslednjih številkah je segel preko farnega okvira. Začel je namreč prinašati članke o medvojni revoluciji v Sloveniji, o bojih vaških stražarjev in domobrancev s partizani ter krajše literarne sestavke. Ta širša vsebina je svetovala Škulju, da je spremenil ime lista v Vestnik, glasilo domobrancev in drugih protikomunističnih borcev.

Ob 15-letnici škuljeve smrti (umrl 22. julija 1958) je Vestnik zapisal o njem naslednje besede, ki označujejo tudi namen njegovega lista: „Stalna misel in stalna bolečina svétnika Škulja sta bila slovenska domovina in slovenski domobranci. Iz vsake njegove besede je dihala njegovo hrepenenje po lepi Dolenjski in ljubezen do svojih dragih fantov-domobrancev. Njegova velika želja je bila povezati tudi v tujini vse borce med seboj tako, kot so bili povezani doma. Prav zato je ustanovil Vestnik. Poleg te povezave je želel svétnik Škulj z Vestnikom ohraniti stalen spomin na pobite junake. Zato je začel priobčevati v Vestniku Matico mrtvih, tj. seznam vseh v komunistični revoluciji pobitih Slovencev.“ (Vestnik 1973, 114)

Sedanji naslov je dvojezičen: Vestnik - Noticiero in je „glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB“ (Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev). Izdaja ga konzorcij, predsednik je Bogumil Pre-

gelj, ureja uredniški odbor, izhaja v Buenos Airesu, po obliki je revija na okrog 52 straneh, mesečno ali dvomesečno.

V prvih letnikih je izšla cela vrsta spominskih člankov o medvojnih bojih, ki so jih napisali preživeli člani vaških straž in domobranske vojske. Še več prostora pa so zavzele razprave o Vetrinju, o vračanju domobrancev in njihovi tragični usodi. Tudi te so napisali ljudje, ki so živeli v Vetrinju in sodoživljali tiste dogodke, potem domobranci, ki so bili vrnjeni, a so se na različne načine rešili iz taborišč, zaporov ali Kočevskega Roga. Veliko je bilo razpravljanja tudi o tem, kdo je zakrivil vrnitev domobrancev. O tem piše zelo jasno dr. Valentin Meršol v članku **Dogodki v Vetrinju** (1969, 67), ker je bil predstavnik civilnih beguncev in tolmač poveljnika taborišča, pogajal se je z angleškimi vojaškimi oblastmi in govoril osebno tudi s feldmaršalom Alexandrom proti vračanju civilistov. Marsikaj zgodovinsko pomembnega je Vestnik prinesel iz arhiva dr. Kreka, ki je bil nekaj časa v jugoslovanski vladi v Londonu, pozneje v Rimu v stiku z zavezniško sredozemsko komando. Krek sam pa je razložil, kdo je podpisal Tito - Šubašičevo pogodbo 18. junija 1944 in kaj je določala. O vetrinjskih dogodkih je veliko pisal Karel Mauser, tudi v obliki črtic. Ker je predsednik Zveze, so priobčeni njegovi priložnostni govori.

Poleg spominskih ali zgodovinskih člankov je izšlo v Vestniku tudi več drugih razprav. Tako je Karel Mauser napisal ob 120-letnici Prešernove smrti daljšo razpravo o njem. Dr. Tine Debeljak je v več številkah prikazal umor poljskih častnikov v Katynu in dva poboja Ukrajincev. Ignacij Kunstelj je priobčil **Jasno besedo o marksizmu**, dr. Ludvik Vrtačič je prispeval **Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji**, predavanja, ki ga je imel v Dragi 1971. Rudolf Smersu je v več številkah opisal **Slovensko obalo**; za mladino, ki hodi v slovenske šole, pa je uredništvo orisalo Slovenijo. Več člankov je posvečenih Koroški in njeni trpki usodi. Prof. Božidar Bajuk je opisal začetke slovenske begunske gimnazije v Vetrinju.

Izšlo je več ponatisov iz drugih revij in listov, leta 1973 daljši odlomek o streljanju domobrancev v Kočevskem Rogu iz Svetinove **Ukane** (izdaja 1971, III. del, str. 835-845).

Vestnik se je spomnil smrti pomembnejših slovenskih zdomceev: generalov Krennerja, Prezlja, Vuleta Rupnika, prof. Verbica, ki je po vojni poučeval v Trstu i.dr.

Na koncu so poročila o knjigah, ki so izšle v zdomstvu. Poleg tega je v Vestniku še polno zapiskov, poročil, leposlovnih sestavkov, pesmi, pisem, polemik in nekaj ilustracij.

Ljubil sem vselej zvesto in verno troje: domovino, resnico in Mater Njegovo. Ljubezni nisem izdal in nisem zdvomil nad njo.

Dr. Ivan Pregelj

VAŽNI DOKUMENTI IZ ANGLEŠKEGA DRŽAVNEGA ARHIVA

KAJ JE STORIL DR. MIHA KREK ZA DOMOBRANCE IN BEGUNCE

Angleška vlada je dala sedaj v javnost dokumente iz svojega tajnega državnega arhiva iz dobe pred več kot tridesetimi leti. Na Angleškem velja namreč določilo, da se tajni državni arhivi odprejo šele po tridesetih letih. V javnost so torej sedaj prišli arhivi iz tiste za nas najbolj tragične dobe — iz leta 1945. Ti dokumenti so bili objavljeni v Zborniku Svobodne Slovenije, ki je izšel v letu 1976. Med temi dokumenti je več pisem, prošenj in spomenic, ki jih je dr. Miha Krek poslal raznim zavezniškim vojaškim in političnim oblastnikom. Iz Zbornika želimo ponatisniti nekaj najbolj značilnih in važnih dokumentov v skrajšani obliki. Podroben popis dobe naši bralci lahko v omenjenem Zborniku.

Iz dokumentov je razvidno, kakšen silen trud je vložil dr. Krek v prizadevanje, da zahodnim zaveznikom pravilno pojasni položaj v Sloveniji in Jugoslaviji, da pravilno označi protikomunističen boj slovenskega naroda in da reši domobrance in begunce. Tudi to je razvidno iz dokumentov, ki so dani v javnost, kako težko stališče je imel dr. Krek potem, ko so zavezniki zavrgli generala Mihajlovića in se odločili za Tita in njegove partizane. Marsikje so se mu zaprla vrata, na svoje vloge je dobival negativne ali izmikajoče odgovore ali pa sploh nobenega odgovora. Kljub temu ponižujočemu postopanju dr. Krek ni odnehal s pojasnjevanji in prošnjami. Dovoljenja za potovanje na Koroško in v Julijsko Benečijo pa sploh ni dobil.

Med dokumenti, ki so jih Angleži dali v javnost, je bolj malo dokumentov drugih jugoslovanskih politikov. Dr. Krek je bil skoraj edini politik iz Jugoslavije, ki je Angleže stalno obveščal o razmerah v Sloveniji in Jugoslaviji in stalno svetoval primerne rešitve zamotanih političnih vprašanj.

Pismo dr. Kreka k dne 5. maja 1945

Tistega dne, ko smo Slovenci začeli zapuščati domovino in smo se pomikali proti Koroški — 5. maja 1945 — je dr. Krek razposlal naslednje pismo:

Rim, 5. maja 1945

Zavezniškim vojaškim in političnim oblastem!

V Rim so prišla poročila iz Ljubljane, glavnema mesta bivše jugoslovanske province Dravske banovine in središča Slovenije, da se je v zadnjih nekaj tednih tam zgodilo naslednje:

Nemci so odšli iz province in iz mesta.

Vse slovenske stranke, razen komunistov, so ustanovile Slovenski narodni odbor, ki se je proglasil za Slovensko začasno narodno vlado.

Okrog 20.000 slovenskih oboroženih mož se je postavilo pod avtoriteto Začasne vlade in izvršujejo njena povelja.

Prebivalstvo je sprejelo proglas Začasne vlade; javni red in varnost sta vzdrževana.

Titove partizanske sile kontrolirajo samo en ali dva okraja (Metliko in Črnomelj) na slovensko-hrvaški meji.

Po svojem proglasu se začasna Slovenska narodna vlada smatra za predstavnika slovenskega naroda in bo upravljala in organizirala deželo neodvisno od jugoslovanske vlade v Beogradu.

Slovenska začasna vlada hoče sodelovati kar najtesneje z zavezniškimi oblastmi.

Slovenska začasna vlada bo branila deželo pred jugoslovanskimi Titovimi četami, ki jih smatrajo za komunistične napadalce.

Slovenske oborožene sile bodo nadaljevale z bojem proti jugoslovanskim Titovim četam.

Poročilo je iz zasebnega vira. Večkrat je bilo ponovljeno z raznih strani na različne načine. Nimam možnosti ga kontrolirati in ne morem reči, ali je resnično ali ne. Zdi pa se nam seveda zelo verjetno. Vem, da je večina slovenskega naroda protikomunistična. Vem, da so se pripravili preprečiti jugoslovanskim komunističnim četam vdor v slovensko deželo. Vem, da ljudstvo v Sloveniji smatra notranji jugoslovanski politični položaj za nezaželen in nemogoč. Za to so trije razlogi: krvava komunistična moritev nekomunističnih in prozavezniških ljudi med sovražno okupacijo; globok hrvaško-srbski spor, glede katerega trenutno ni praktične možnosti za zadovoljivo rešitev; in diktatura komunistične partije pod zastavo Titove beograjske vlade. V Sloveniji menijo, da Titova vlada dejansko predstavlja teroristično komunistično revolucionarno organizacijo, ki izkorišča svoj vladajoč položaj za sistematično postopno uvedbo komunističnega režima.

Ti nameni slovenskega ljudstva so jasno razvidni iz vseh poročil, ki sem jih dobival zadnja tri leta. Zato menim, da bi bilo povsem naravno, da se je v tem odločilnem trenutku vzpostavil Slovenski narodni odbor, neodvisno od Titove vlade, slovenska uprava pod vodstvom začasne Slovenske narodne vlade, da obdrži mir in javno varnost v deželi, da s svojimi lastnimi močmi vzpostavi neodvisno narodno avtoriteto, ki jih bo predstavljala med zavezniškimi narodi in da zagotovi notranji demokratičen režim, ki bo zagotovil polno možnost za svobodno izražanje ljudske volje o bodoči usodi dežele.

To je, kakor kaže, edina možna pot, da se iz Slovenije izloči državljanska vojna, ki divja po srbski in hrvaški deželi v bojih in spopadih med Titovimi komunističnimi četami na eni ter nacionalisti in demokrati na

drugi strani.

Zato čutim dolžnost, da sporočim Zavezniškim oblastem zgornjo informacijo in dodam zahtevo:

da zavezniške armade, ki se približujejo slovenski deželi, smatrajo slovenski demokratični Narodni odbor za predstavnika prijateljskega naroda in slovenske oborožene sile za vojaške enote zavezniškega naroda;

da položaj in javno upravo, ki so jo slovenske narodne oblasti ustvarile, zavezniške sile ohranijo in podpró;

da se z njimi vzpostavi kar najbolj možno tesno sodelovanje. Ves slovenski narod bi vroče pozdravil tudi predhodno Zavezniško Vojaško Vlado, ki bi se raztegnila na celotno slovensko ozemlje;

da zavezniške sile vstopijo na slovensko ozemlje povsod: v slovenske dele Julijske Benečije, na vse ozemlje bivše jugoslovanske province dravske banovine in na slovenske dele Koroške; in da se Titovim jugoslovanskim četam ne dovoli podvzeti nobenih napadalnih akcij proti slovenskemu ozemlju in ljudstvu.

Dr. Miha Krek,

Rim, Via Paganini 24/3

Predstavnik Slovenske demokratske zveze

(Bo še)

Maks Loh

IZDAJA V LIENZU

(Nadaljevanje)

D) Iz dnevnika suženjstva, ki ni bil nikoli pisan

Jutro v „poboljševalnem“ taborišču za politične jetnike (Kontriks). Vse barake so že odprte. V vseh barakah gorijo električne luči. Ena baraka je posebno močno razsvetljena. To je kuhinja. Vse polno jetnikov tam blizu prazni polne kible z ekskrementi. Potem pa hitro v kuhinjo po vrelo vodo, da se kible dobro operejo. Jetniki za to nimajo nobenih priprav, ne cunj, ne krtač, oprati pa je treba dobro, da ne pride v taborišče epidemija. Ko je to opravljeno dežurni od barak dobijo balando (krompirjevo juho) in nekaj kruha in za vsako osebo 15 gr. sladkorja. Po zajtrku se postavijo vsi jetniki barake za barako v vrste po 5 ljudi pred zatvorni jambor (šranga).

Tam morajo čakati, da pride vodja dnevnega dela s stražniki in pasjimi čuvaji s psi. Najprej vodja dnevnega dela začneja prebirati dolg pravilnik o dnevnem delu. Med drugim — en korak preveč na desno ali en

korak preveč na levo se smatra kot poizkus bega in se kaznuje s smrtjo na mestu. Klepetanje s sojetniki je strogo prepovedano in še posebno klepetanje jetnikov iz stražnega osebja. Po dolgem čitanju pravilnika, morajo vsi jetniki na licu mesta sestiti na tla. Sestiti morajo na licu mesta: ali na suho zemljo, ali v sneg, ali v blato, ali v lužo. Vsako prerivanje je strogo prepovedano. Nato vodja dela kontrolira vse jetnike po kartoteki, ki jo ima vedno pri sebi. Vsak jetnik mora javiti: priimek in ime, številko zapornika, rojstni dan in leto, rojstni kraj, po katerem paragrafu in na kakšno kazen je bil obsojen, dan ko bo kazen prestal. Nato se razdeli orodje za delo, vsakemu vozu se določi 8 jetnikov, vsi dobijo usnjene „komate“ s katerimi bodo vlekli vozove, namesto konj. Po vsej tej proceduri, vodja dela jetnike ponovno prešteje in šele potem se šranga dvigne. Stražniki začenjajo vpiti, psi zalajajo, biči pokajo in delovni odred odide v gozd na kraj mesta, ki je določen za delo: cca 1 in pol kilometra širok in 2 km dolg. Izven območja dela je 300 metrska „strelna cona“. Tam so stražniki in tam so gnezda s strojnimi puškami. Produkcija je točno predpisana. Producirati se mora določeni minimum.

Popoldne ob določeni uri vodja dela udari po kosu starega železniškega tira, obešenega na drevesu. Prišla je ura, ko je treba hitro nakladati vozove z nasekanimi hlodi. Pozimi se vozovi globoko vdirajo v sneg, poleti pa v blato „tajge“. Nato začnejo stražniki vpiti, pasji krotilec ščuvajo pse, ki se grozeče približajo jetnikom in „hajd“ v taborišče.

Pri vsakem vozu 8 mož.

Vsi pripeti na „štango“ z usnjenim „komatom.“

Pleča jetnikov so od jermen vsa krvava.

Pri vsakem koraku se noge globoko vderejo v sneg ali v blago „tajge“.

Pozimi skozi dež in sneg, proti vetru in burji, poleti roj komarjev nad glavami.

Tako brez bencina in vprežne živine protikomunisti gradijo veliko jetnišnico za SOJUZ sovjetskih socialističnih republik.

Oh, kako so že vsi trudni: Pljuča delajo kakor kompresor, srce črpa kri, kakor da bi bilo motorna črpalka. Ne gre več. Kaj narediti? Vreči kumat stran in zbežati skozi tajgo? Pa saj so psi tu in stražniki imajo brzostrelke. Hudič, pa naj streljajo, bo vsaj za vedno konec.

„Hola, kaj tako lezete kakor uši po mrtvem truplu! Hudiča, lenuhi, potegnite! Zaradi vas, fašističnih svinj smo mi tukaj, na koncu sveta in kakor vam tako tudi nam kaplja dež za vrat, vsi smo že premočeni!“

Spet poje bič po plečih nesrečnih jetnikov, krotilec psov kolnejo in kličejo pse na „pripravljenost“. In to dan na dan... Ko pridejo jetniki do taborišča so podobni dogorelim svečam. Kdaj bo padel stenj, kdaj bo plamen še enkrat zaplapolal in potem bo... konec!

Samo še malo dima in nič več — — —

Ko pridejo jetniki v svojo barako, je ta že polna dima. V peči gori zeleno vejevje. Obleke raztrgane in mokre, nimajo kaj za preobleči. Takšni kakor so, se vležejo na lesene prične. Revmatizem, pljučnica, vnetje rebre mrene, srčni infarkt? Saj je vse en drek!

Utrujenost takšna, da večina ne more niti pojesti tisti kos kruha, ki so si ga prihranili za večerjo. Prekleti kašelj, noče in noče prenehati.

Sredi sobe je „kibla“ za opravljanje človeških potreb. Krog kibele je vse pomazano in mokro. Iz nje se dviga smrdeča para. Tudi iz ležišč se dviga para po potu. Okna sobe morajo biti „propisno“ popolnoma zaprta. In tu je treba zdržati do jutra.

Živeti ali umreti?

Takrat se ti nesrečni jetniki spomnijo žen in otrok, ki so jih „tam“ pustili. „Zaradi matere, žene in otrok, ki smo jih ‘tam’ pustili moramo živeti!“ Mnogi se pokrižajo z velikim pravoslavnim križem. Kašelj in zopet kašelj. Nihče ne ve kdaj in kako je prišel spanec.

Krog kibele je vse mokro od seča in zamazano od človeških ekskrementov. Okna zaprta — smrad je treba vzdržati do jutra.

E) Maj 1945

Začetkom maja 1945 je Nemčija na vseh zapadnih frontah — tudi v Italiji — borbo ustavila. Kozaške edinice, ki so se borile na vzhodni fronti, so začetkom leta 1945 pomaknili na zapad. Precej teh edinic se je borilo v Jugoslaviji, nekaj tudi v Sloveniji. Osnovna edinica pod nemškim poveljstvom je bila organizirana od bivšega sovjetskega generala DOMANOVA, kateri so se pridružili oddelki iz Rusije, posebno iz Kavkaza, bivši nemški vojni ujetniki ruske narodnosti, ruski civilni delavci „Ostarbeiter-ji“, ki so jih vlačili Nemci deloma svojevoljno, ali tudi prisiljeno na zapad, civilisti, ki so se bali komunistov, končno ostanki čet generala Vlasova. Vsej tej pisan: množici so se pridružili razni oddelki tatarske preteklosti, ki so govorili v 17 različnih jezikih. General Domanov je ukazal hiter umik ruskih edinic v gornjo dolino Drave, kjer je bila zaradi visokih gora možna boljše kontrola. Povsod tam, kjer se je ta armada premikala, je bilo polno slučajev težkih tatvin, vlomov, posilstev, celo požiganja posameznih kmečkih domačij, tako, da je postalo to stanje res nevzdržno. Spominjam se, da so se domobranski poveljniki pritoževali čez tatarske edinice zlasti v okolici Grosuplja in Logatca.

Čim so ti oddelki prišli v dolino gornje Drave, so se ti, tudi tako „divji“ ljudje kmalu umirili in niso več kazali na to, da so ostanki „Džingiskanovih potomcev.“

General Domanov je v Lienzu bival v hiši, v bližini katoliške farne cerkve in se je odločil, da preda vso to pisano armado angleški vojski, ki je tedaj zasedla Koroško in Tirolsko.

General Domanov je naročil generalu Vasiljevu, da predajo čim prej

izvede. Ta je šel s svojim adjutantom, poročnikom Nikolajem Nikolajevičem Krasnowom in eno tolmačico po imenu Rotova na angleški generalni štab in je brez vsake ovire predajo takoj dosegel. General Vasiljev je angleškemu generalu tudi povedal, da ruski štab ve, kakšen pravni položaj ima po mednarodnem pravu vojni ujetnik in prosil angleško komando, da s svoje strani ukrene, da se ne bo z Rusi postopalo po zakonu maščevanja tujih sil, ampak človečansko. Angleški general je tedaj izjavil, da angleške čete vedno izpolnjujejo svoje dolžnosti do ujetnikov in, da ne izvršujejo aktov maščevanja. Potrudil se bo, da bodo tudi Rusi našli svoj mir. Angleški general se je zadovoljno režal in je rusko delegacijo še povabil na malico (lunč).

Način pogovora med obema strankama je bil tako prisrčen, da od navzočih nihče niti malo ni dvomil o poštenosti Angležev.

Pri vseh ruskih pribežnikih je vladalo prepričanje, da so zadeli loterijo. Res da je Rusija ostala podjarmljena pod sovjetsko vlado, toda za pribežnike je bilo veliko boljše postati angleški ali ameriški vojni ujetnik, kakor pa „Ostarbeiter“ v Nemčiji. Vladalo je prepričanje, da so zapadnjaki „gentlemani“. Ruski begunci so želeli dobiti delo, zadostne dohodka, mirno življenje in tudi lastno zemljiško posest.

Mirno življenje začetkom maja 1945 pa ni trajalo preveč dolgo. Kmalu so se raznesle vesti, da so bili „Vlasovci“ predani sovjetskimi četami. To je bilo za vse slabo znamenje.

General Domanov je večkrat sam osebno obiskoval angleški glavni štab. Ko je prihajal od takih razgovorov domov, je bil vedno slabe volje. Niti beseda mu ni šla preko ust in zdelo se je, da v svoji notranjosti skriva nekaj strašnega. Ruski štab je kar podzavestno čutil, da prihajajo črni črni oblaki in, da tega general Domanov ni upal povedati, pač pa, da premišljuje, kako bi se sam rešil. V smrtni nevarnosti je vsak egoist: „Ti moraš umreti danes, toda jaz hočem živeti še jutri.“ Vsi Rusi so vedeli, kaj jih čaka, če bodo izročeni Sovjetom. Nič čudnega, če so tudi premlevali in premišljevali, kaj storiti v tem primeru. Angležem se nikamor ni mudilo. Niti niso zahtevali spiskov z osebnimi podatki novih ujetnikov. Ti so se lahko po mirni volji prosto gibali po vsej dravski dolini. „Predaja“ se je mirno in propisno izvršila, Angleži so oficirjem celo dovolili, da so si pridržali nekaj orožja za osebno varnost. Sredi maja pa je naenkrat prišlo povelje, da morajo oficirji oddati vse orožje, tudi revolverje in vso municijo za osebno varnost. To je za ruske begunce prvi strel pred nevihto. Vse polno ljudi je bilo, ki so mirili, češ, da nikjer na svetu ujetniki niso oboroženi, toda zaupanje v angleško poštenost je bilo globoko zamajano.

Poročnik Krasnow je zbral v Lienzu vso svojo družino: tam so bili njegov oče Nikolaj, p. d. „Koljun“, polkovnik v gardnem ruskem polku, njegova mati, njegova žena Lili, njegov stric Semjon, njegov stari oče ge-

neral Peter Krasnow, ataman Kozakov in njegova žena (t. j. njegova stara mati).

26. maja 1945 je nad to družino tudi prišla prva burja iz angleškega logorja. Prvi znak, da nekaj ni v redu: Ko je šel poročnik Krasnow malo na sprehod, je nenadoma pritekel angleški podoficir in rekel v slabi nemščini in pokazal na poročnika Krasnowa:

„Du kommen!“

„Warum?“ Tedaj je podoficir razširil obe roki:

„Befehl“

Poročnik Krasnow je prosil svojo ženo, naj malo počaka in sledil sargentu v angleško komando. Tam je podoficir skušal nekaj razlagati nekemu angleškemu oficirju, ta pa sargenta ni hotel poslušati. Končno je prišel sargent k poročniku Krasnowu:

„Du frei!“

„Warum haben sie mich hergeführt?“

„Niks verstehen.“

Poročnik Krasnow je takoj odhitel in poiskal svojo ženo, ki je pa medtem doživela precejšen živčni pretres. Prosila je svojega moža, da naj nemudoma odloži uniformo in da naj vsa družina takoj odpotuje v Solnograd ali Monakovo. Imeli so namreč veljavne jugoslovanske potne liste in noben izmed njih nikdar ni bil v sovjetski vojski. Poročnik Krasnow je seveda smatral pod svojo čast, pobegniti brez vsakega utemeljenega povoda.

Vsa družina Krasnow vso noč ni prespala niti ene minute. Pogovarjali so se, kaj narediti, če se dogodki preokrenejo. In dogodki so se res že drugo jutro preokrenili. 27. maja je prišel na to ubogo rusko „gmajno“ oni strašni dan: Dies irae, dies illa...

Zvečer 27. maja je angleški major Stone obiskal generala Domanova in ga prosil, da da povelje, da se morajo dne 28. maja po kosilu zbrati na posebnih zbornih mestih vsi ruski oficirji, „ker so povabljeni na konferenco s komandantom 8. angleške armade, armijskim generalom Aleksandrom.“ Adjutant generala Domanova, kapetan Butlerov, je prišel s Krasnowom skupaj leta 1955 v Karagandi, ko se je Krasnow pripravljal odpotovati v inozemstvo. Butlerov je zaupal Krasnowu, da je Domanov tedaj vprašal majorja Stoneja, zakaj naj bi „vsi“ oficirji morali priti na konferenco, saj jih je bilo 2000! Tedaj je Stone vsak pomislek generala Domanova zavrnil z besedami: „2000... Transport, to je naša stvar!“

Ko je šel Stone preko vrat ruske komandature je še dodal: „Ne recite oficirjem niti ene besede danes. Tudi jih ni treba pomirjati. Dajte komando o ‘konferenci’ jutri zjutraj. Kakšen oficir bi se morda toliko razburil, da ima čast govoriti s feldmaršalom, da ne bi mirno spal.“ Nato je Stone vojaško pozdravil in odšel.

Pri pogovoru z angleškim majorjem Stonejem in generalom Domanovom je bil navzoč le kapetan Butlerov. V noči od 27. na 28. maj ni šel v posteljo niti Domanov, niti Butlerov in nobeden ruski oficir, ki ga je do-

segla ta nesrečna novica. Domanov je poslal posebnega ordonančnega oficirja do atamana Kozakov, upokojenega generala Petra Krasnowa, ki je tedaj že dopolnil 76 let življenja. V tem trenutku je bilo tudi konec spanja v vsem ruskem taborišču.

Drugi dan, dne 28. maja 1945 ob 12.45 uri je odpeljal osebni avto iz glavnega trga v Lienzu. V njem je sedel general Krasnow. Sledil je drugi osebni avto, v katerem so se peljali general Domanov, kapetan Butlerov in še nek drug podrejeni častnik. Točno ob 13. uri je pripeljal pred angleško komandaturo nek velik omnibus, ki ga je vodil nek angleški častnik. V njem so sedeli vsi starejši in važnejši ruski oficirji, posebno iz ruskega štaba. V tem omnibusu se je vozil tudi poročnik Krasnow, ki je skozi okno prosil svojo ženo, ki je bila vsa zaskrbljena, naj mu ob povratku pripravi palačinke iz šestih jajc. (Krasnow je moral čakati na te palačinke več kot 11 let...) Angleški oficir je z vljudno gesto in nasmeškom pozdravil dame, ki so se zbrale na ploščadi pred komandaturo in je avtobus odpeljal. Krasnow se je vprašal: „Zakaj so bile oči moje žene polne solz?“ To vendar ni bilo prvo slovo.

Ko je bil ta veliki omnibus na glavni cesti, ki je vodila proti Zg. Dravogradu, so se valili iz vseh kotov in stranskih taborišč tovorni avtomobili z ruskimi oficirji. Na vsakem takem tovornem avtomobilu so bili angleški vojaki s strojnicami. Pri nekem gozdličku, kjer je bilo v vrsti že 40 do 50 avtomobilov, so se vrinili za vsakim tretjim ali četrtim avtomobilom angleški lahki tanki ali motorizirani oklopni avtomobili, poleg tega je bila v hipu vsa cesta posejana z vozači motornih koles, ki so švigali od enega voza do drugega.

„Kaj se dogaja, kaj se dogaja?“ so se glasno vpraševali ruski oficirji. Angleški oficir, ki je vozil omnibus je končno rekel v zelo nevljudnemu tonu: „Nix ist los, bewaffnete SS. treiben sich in den Wäldern herum!“ „Prosim vas, ne skakajte z vaših sedežev!“ Angleški oficir je popolnoma izgubil nasmešek, ki ga je imel takrat, ko je pozdravil dame pred ploščadjo komandature. Obraz je grdo nakremžil in oficirji so šepetali: „Že začenejajo groziti.“ Atmosfera je postajala vedno težja. Vsem je bilo jasno: „Izdani smo!“ Sedaj so tudi vedeli, zakaj ruski „ujetniki“ niso prišli za bodočo žico kakor Nemci. Zato, ker je bilo že v naprej določeno, kaj se bo z njimi zgodilo: Izročeni bodo sovjetskim četam.

Ko je konvoj avtomobilov in tankov pripeljal v bližino mesta Spittal so vsi vozači motornih koles obkročili avto, v katerem se je peljal general Domanov in grozeče držali svoje brzostrelke proti njemu. Kmalu so prišli na mesto starega logora, ki je verjetno služil Nemcem za ujetnike. Okrog njega je bilo postavljeno na majhno razdaljo vse polne angleških vojakov. Tudi je imelo taborišče znamenite stražne stolpe, ki so bili zasedeni po številnih stražah. Potem je prišlo povelje: „Izstopiti!“ Stražne osebje jih je potem pozvalo, da se javijo, če imajo mogoče kaj orožja. Potem so morali iti v vrsto in vsakega posamič se je preiskovalo, če ima

kaj crožja. Našli niso ničesar. Poročnik Krasnow je na svoje veliko veselje takoj našel svojega starega očeta, očeta in strica. Stari oče je rekel: „...in vendar tega nisem nikdar pričakoval; sedaj pa ni treba napraviti panike. Kar je bilo za pričakovati, to se je zgodilo. Nato je dal stari oče svoje bele, od starosti posušene roke na ramena svojega vnuka: „Koljun, danes se bo vse razčistilo, ali ni tako?“ Bolj piker je bil stric Semjon: „A to je pojedina na čast angleškega maršala?“ Noben ruski oficir se ni dotaknil kakšne konzerve. Po tem jetnikom ni preostalo drugega kakor porazdeliti se po posameznih barakah. Kolja je pozno zvečer prišel v barako, kjer so bivali pripadniki družine Krasnow, poleg njih pa še general Domanov, ki je prišel brez sape v barako zelo pozno zvečer. Potrgal si je epuletoške, čeprav ga je general Krasnow prosil, naj tega ne stori. V joku se je dušil:

„Moj dragi general, jutri nas bodo poslali v Judenburg in vsakega posameznega izročili sovjetski vojaški policiji.“

General Krasnow je napravil par korakov v smeri Domanova. „General, to bi bilo izdajstvo, ali ste to prav slišali?“

„Da, sedaj pri večerji so mi to Angleži še enkrat povedali.“

Stric Semjon je prvi „eksplodiral“. „Kaj se pravi še enkrat povedali? To se pravi, da ste bili o tem že davno informirani. Domanov, vi ste zločinec!“

General Krasnow se je nato obrnil do strica Semjona: „Ne izgubljal živcev, če je glava odsekana se nihče več ne zmeni za lase!“

„Mi moramo takoj nekaj narediti. Mi moramo takoj napraviti prošnjo na angleškega kralja Jurija. Ne gre za moje ali vaše življenje, gre za življenje 2000 oficirjev, pravtako za življenje podoficirjev in vojakov.“ Stari general Krasnow je sam sestavil prošnjo in kralja prosil, naj se ne postopa brez preiskave. Če je kdo kriv, naj ga nepristransko sodišče obsodi. To prošnjo so potem podpisali vsi oficirji ruskega štaba, ki so bili v tej zmešnjavi dosegljivi.

„Veličanstvo, to prošnjo sem na Vas naslovil v imenu Boga, v imenu pravice in v imenu človečanstva...“ Tako nekako je končal general Krasnow.*

Kapetan Butlerov je sklical iz stražnega poslopja oficirja angleške vojske in ga prosil, da naj se ta prošnja takoj dostavi njegovemu veličanstvu angleškemu kralju. Angleški oficir je papirje nekaj časa vrtel v svojih rokah, končno pa obljubil, da bo prošnjo dostavil v London, odn. v Ženevo. Dostavil je, da naj nihče ne misli, da bo ta prošnja imela kak uspeh. V nekaj urah bo dan in ni več časa, da bi se take komplicirana zadeva mogla urediti.

Vso noč so krožili okrog taborišča angleški tanki. Iz stražnih stolpov pa so z žarometi osvetljevali barake in opazovali, ali kdo skuša uiti. Ko se je naredil dan, se je na hodniku barake, kjer so se nahajali jetniki družine Krasnow, pojavil neki stari „carski“ emigrant in rekel: „General Krasnow, ali vi ne bi takoj napravili seznam starih carskih emigrantov, ki so

že davno tuji državljani? Na ta način bi se doseglo, da se ovce oddelijo od kozlov in...“ Stari general Krasnow je sedel pri edini mizi in se nalslanjal na svojo palico. Še s trepalnicami ni mignil. Carsk' emigrant je vrata tiho zaprl in izginil.

Komaj se je sonce dvignilo, so ruski oficirji zapustili barake. Vojaški pravoslavni duhovnik je dvignil križ in pel različne psalme: „Gospod prosimo te, da v tvojem imenu nas rešiš... Gospod, poslušaj moje molitev, tvoja ušesa naj slišijo moje besede... Glej, zločinci so nas napadli...“ Nato so še vsi zapeli „Oče naš.“ V jutranjih žarkih se je blestel kovinasti križ, oficirjem so se tresli prsti, ko so na kolenih klečali in se križali po grškem obredu. Molitev je pri mnogih prižgala iskrico upanja. Nekdo se je spomnil, da je soproga maršala Aleksandra Rusinja, drug je še vedno upal na mednarodno konvencijo o postopanju z vojnimi ujetniki... Medtem so angleški vojaki s stražnih stolpov opazovali, kaj se v taborišču dogaja. Porogljivo so se smejali in delali medklice. Teh seveda nihče ni razumel. Kar naenkrat so počasi vdiral tanki v sredo taborišča, za njimi pa angleški vojaki, oboroženi z brzostrelkami in pendreki. Ruski oficirji so začeli vpiti: „Streljajte, živi se ne bomo predali!“ Medtem so se vrivali med ruske oficirje angleški tolmači, ki so govorili nekakšno poljsko-južovsko narečje: „Gospodje oficirji morajo takoj na avtomobile, če ne bomo uporabili silo!“ In že so pendreki padali po glavah nesrečnežev. Duhovnik je nenadoma umolknil. Nek angleški vojak ga je udaril s pendrekom in križ mu je padel iz rok. Nato so angleški vojaki križ, znak usmiljenja in pravice, poteptali. „Kolja“ se je z vsemi silami trudil, da bi našel svojega starega očeta. Za hip ga je videl, za njim pa se je nekaj pogreznilo — vsako spoštovanje do armade in mornarice, ki ji je poveljeval angleški kralj. Ljudi so naganjali na tovarnjake kakor živino: Spreдай panzer, za njim tovarnjaki ali omnibusi in zopet panzer itd. dokler ni bil zadnji oficir naložen. Ob strani kot cowboyi številni angleški vojaki na motornih kolesih za pasom so imeli pištole in ročne granate in so spremljali svojo čredo v klavnico.

Tokrat konvoj ni šel po glavni cesti. Prečkali so samo manjše vasi. Naenkrat so se bližali nekemu mestu. Kolja je bral Judenburg. Ruski oficirji so šepetali: „Sedaj je vse končano.“ Krasen dan s krasnim razgledom na centralni alpski sistem. Toda svojevrsten „izlet“. Izlet z verjetnim smrtnim izidom, katerega je organizirala kraljeva angleška armada. Karakteristika te armade je bila ta, da so se še med drugo svetovno vojno vse ruske in slovenske formacije (samo da niso bile nemške) smatrale kot zavezniške vojaške formacije.

V dolini nad kamenitim mestom je tekla reka Mura. Konvoj je napravil stop. Na eni strani je bilo še življenje, na drugi strani je bila verjetna smrt. Na ruski strani mesta Judenburg je bila menda v obratu ena sama tovarna. Iz tovarniškega dimnika se je dim počastno vlekkel proti nebu in napravil velikanski vprašaj. Kako je bilo nesrečnim ujetnikom pri

sreču si lahko mislimo. Na angleški strani je ob mostu pri reki sedel mlad angleški vojak in prežvekoval jabolko. Na sovjetskem obrežju pa je že stal rusko-sovjetski stražnik.

Konvoj nesrečnih ujetnikov je pred mostom čakal in čakal. Videti je bilo, da se ne mudi ne Angležem ne Rusom. Medtem so angleški vojaki napravili močne stražne vrste okrog vsakega kamiona ali avtobusa. Vsak beg je postal silno problematičen. Prav kmalu so se angleški vojaki po svoje razživel: začeli so ponujati cigarete in tobak v zameno za zlate in srebrne predmete, zlasti pa za fotografske kamere. Mnogo angleških vojakov je obvladalo vsaj nekaj poljskih ali židovskih besedi. Hitro so pokazali svoje trgovske zmožnosti. Bili so silno stvarni...

„Kdo je tako nespameten, da bo z zlatom natrpan vstopil v lastno grobnico?“ Nekateri angleški vojaki so Rusom s prsti pokazali kako jih bodo komunisti obesili. Angleži so hoteli reči: „Kaj še čakate, če imate interes pred smrtjo pokaditi še kakšen čik.“ Končno je bilo konec prekupčevanja. Angleži so uvideli, da so bili Rusi od te umazane igre tako živčno ubiti, da niso bili več sposobni za prekupčevanje. Prvi kamion naložen z ruskimi oficirji se je pognal v tek, da bi prečkal most. Sredi mosta je bilo opaziti neko prerivanje v kamionu. Neko truplo je letelo po zraku... „bumf“. Samo udarec na kamen sredi reke, potem pa vse tiho... Ko se je drugi kamion pognal v tek, so bili angleški vojaki preventivno že alarmirani. Nič ni pomagalo, spet je neko truplo visoko zaplavalo po zraku, „bumf“, votel udarec na kamen in spet vse tiho... Na omnibusu, kjer so Angleži prevažali med drugimi oficirje iz družine Krasnow, so angleški vojaki od zunaj zaprli vsa dohodna vrata, potem, ko so tudi skrbno zaprli vsa okna. „Good bye“, so kričali Angleži na vse grlo. Ko se je ta avtobus valil preko reke, je Kolja gledal in iskal med kamenjem v strugi tovariše, ki so skočili v reko, pa nikogar ni mogel več videti... Nekdo je Koljunu prišepnil: „Kako so vendar srečni!“ Ko je pripeljal omnibus na sovjetski breg, je vozil skozi „šrango“ v sovjetsko okupacijsko cono. Eden izmed oficirjev je šepnil: „Krsta ima pokrov zaprt.“ Drugi pa je rekel: „Mislim, da ima krsta tudi črn trak, rože pa še manjkajo...“

Na omnibusu so odprli vrata in ruski oficirji so videli sovjetskega vojaka, ki je igral na harmoniko. Medtem sta pristopila dva sovjetska štabna oficirja:

„Ali so mogoče v omnibusu pripadniki družine Krasnow?“

„Jaz sem general Peter Krasnow.“

„Hočete nam slediti, gospod general?“

Medtem ko so rusko-sovjetski oficirji, oficirje iz družine Krasnow oddelili, so jim priključili tudi ruske generale škuro, Vasiljeva, Solamachina, Golovka, Domanova in polkovnika Morgunova. Slednji je bil adjutant generala Krasnowa. Videlo se je, da so Angleži rusko-sovjetske funkcionarje že prej podrobno obvestili, kdo so najvažnejši njihovi jetniki.

Za nas Slovence je gotovo zanimivo vprašanje, kakšno je bilo po-

stopanje sovjetske policije z ujetniki. Po izjavi poročnika Krasnowa so sovjetski funkcionarji postopali skrajno korektno. Vse oficirje-ujetnike so vodili v neko pisarno, kjer so jim registrirali osebne podatke. Kljub temu, da so sovjetski policijski organi imeli strog nalog „postopati po zakonu“, so se dogajali posamezni primeri „plačkanja“ ujetnikov. Tako je mlad sovjetski vojak pristopil k poročniku Krasnowu in rekel: „Poslušaj dečko, daj mi tvojo uro... Tebe bodo itak 'obrnili'! Zakaj bi rabil mrtvak uro?“ Poročnik Krasnow je nato v mislih na siguren bližnji konec pokorno snel uro in jo izročil mlademu sovjetskemu vojaku. Ta je vzel uro v roke, si jo ogledal od vseh strani, nato pa jo vstaknil v svoj žep. Sovjetski oficirji so si ogledali to sceno s popolnim mirom, ne da bi izrekli tudi najmanjšo grajo. Za poročnika Krasnowa je ta ura predstavljala edini spomin na njegovo mater, ki je ostala na pločniku v Lienzu. Poročnik N. N. Krasnow ni več videl ne ure ne matere... Krasnow je v svoj notes napisal, da so vsi ujeti oficirji v svoji globoki notranjosti pokopali vse osebne občutke. Ob takih trenutkih, ko so se morali ločiti od zadnjih spominov na svoje družine, so se vedli in obvladali kot junaki.

Po končanih formalnostih registracije so ruske oficirje nastanili v veliki topilnici železnine. Tam so se našli kozaški oficirji z generalom nemškega kozaškega korpusa von Pannwitz. Ta je še nosil uniformo ruskega generala z epuletuškama; s tem je hotel poudariti, da je njegova častna dolžnost ostati povezan z ruskim protikomunističnim narodom. Za generala von Pannwitz je bila uniforma ruskega generala znak, da bo kelih topljenja skupno z ruskimi tovariši izpil do dna.

V sobo, kjer so bili pripadniki družine Krasnowa, so prišli višji oficirji, med njimi tudi nekateri sovjetski generali. Ko je neki sovjetski major videl, da soba nima ne postelje ne stolov, je bil silno nejevoljen. Šel je ven in kmalu so prišli ruski vojaki, ki so prinesli star umazan „couch“. „To je za gospoda generala Petra Krasnowa!“ je pojasnil sovjetski major.

Dalje je opazil, da jetnikom pravzaprav vsega manjka. Zato je sovjetski major dovolil, da si iz sosednje sobe nanosijo karkoli potrebujejo od tega, kar se je pač tam nahajalo: uniforme, perilo, toaletne potrebščine.

Kar naenkrat je pridrl v sobo sovjetski kapetan in izjavil da hoče sovjetski komandant v Judenburgu videti ruske generale, ki se nahajajo v ujetništvu, posebno še vse pripadnike družine Krasnow. General Krasnow je bil od vožnje tako utrujen, da se je komaj dvignil. Popravil in zapel si je uniformo ter nataknil odlikovanje sv. Jurija. Ruskim generalom-ujetnikom je bilo težko obleči se paradno za sprejem pri „zmagovalcu, sovjetskemu generalu.“ Toda, ker so bili po poklicu vojaki, so morali tudi kot premaganci nastopati kot vojaki.

„Meni bi bilo zelo drago, če bi vedel, da niste vznemirjeni zaradi svoje vrnitve v Rusijo,“ jim je ljubeznivo povedal komandant. „Videli boste, da je vojna v naši domovini marsikaj spremenila. Našli boste stare prijatelje in znance, pogovarjali se boste o povojnih pridobitvah in upam,

da boste v domovini srečni!“ Pri vsakem nadaljnjem stavku je dodajal: „Smem vas prositi, gospod general...“ „Najlepša hvala, gospod general“ „...ali bi bili tako dobri, gospod general...“

V najkrajšem času je postal razgovor med zmagovalci in premaganci tako pristrčen, da se sploh ni več čutilo, kdo je zmagovalec in kdo premaganec. Govorilo se je tako, kakor na kakšni obletnici ruskega gardnega polka. Največ seveda vojaško tehnična vprašanja dveh partnerjev, od katerih so se eni borili na eni, drugi pa na nasprotni strani. Starega generala Krasnowa so nekateri imenovali kar „očka“. Pri vsem tem sprejemu niti eni niti drugi niso pozabili pripovedovati vojaške šale. Zlasti general Skuro je na dolgo in široko razlagal, kako so njegovi oddelki „rdeče“ nabili. Zaradi tega se pri sovjetskih oficirjih nihče ni pokazal razžaljenega. Pač pa so vrnili „milo za drago“. Pripovedovali so, kako so belim roparskim bandam nasuli popra v hlače.

Prvi dnevi ruskega sovjetskega ujetništva so bili dokaj znosni. Pred sobo je stražil sovjetski stražar, ki ni bil oborožen. Na prošnjo za iti na stranišče sta takoj prišla dva druga vojaka, ki pa ujetnika niti za hip nista pustila samega.

Ujetniki so imeli čez dan skoraj vedno razne obiske; po navadi višje sovjetske oficirje vseh vrst orožja, tudi od vojaške policije in protišpijonaže. Postopanje z ujetniki je bilo različno. General Domanov, ki je pri Angležih igral veliko vlogo, je bil za sovjetske oficirje prava ničla.

Nekoč je prišel v sobo sovjetski general: „Ali je med gospodi tudi kakšen sovjetski državljani?“

„Da,“ sta odgovorila generala Domanov in Golovko.

„Tukaj imamo razne ‘bele’. Takšne, ki so se leta 1918 prebili na zapad in, ki so se proti nam z orožjem borili. Potem imamo opraviti tudi s takšnimi, ki so bili v sovjetskih vojaških šolah vzgojeni in ki so tudi dobili visok vojaški čin. Kako so vojaško vzgojo razumeli? Dočim so eni bili naši zavezniki, so sovjetski državljani — izdajalci — dosegli neko točko, ki je za nas nevzdržljiva. Zaankrat to ni važno. O tem se bo govorilo v Moskvi. Dolgo ne bo več trajalo...“ Domanov je hotel sovjetskega generala nekaj vprašati, ta pa je hitro izginil. Spustil se je na kup starih nemških vojaških plaščev in od tistega hipa ni hotel spregovoriti z nobenim tovarišem več besede. Kolja je pozneje v Moskvi izvedel, da se je general Domanov zelo slabo branil. Nič mu ni pomagalo. Isti dan, ko so bili obešeni drugi protisovjetski generali, je bil tudi on obešen na mersarski kavelj.

Isti dan zvečer je prišel v sobo dežurni sovjetski oficir in vprašal ujetnike, v kolikem času bi se lahko pripravili za transport. Ker noben ujetnik ni imel nobene osebne prtljage — mislili so bili, da se za konferenco pri maršalu Aleksandru ne rabi prtljaga (kakor so jih bili nalagali) — so rekli, da so za transport vedno pripravljeni. Nihče ni več vprašal, kam gre

transport; vsem je bilo jasno, da gre pot v Moskvo. Ujetniki so samo prosili malo vode, da se lahko umijejo, kar jim je bilo ugodeno.

Vodili so jih na veliko dvorišče. Tam jih je nagovoril sovjetski nadporočnik: „Gospodje, strogo vas opozarjam, da bo vsak poizkus bega kaznovan s smrtjo. Sedaj boste prisostvovali eksekuciji adjutanta generala von Panwitz, ki je skušal pobegniti in se izmuzniti sovjetski pravici.“ Medtem sta že dva sovjetska vojaka prignala nemškega oficirja in ga postavila pred zid. Nemški oficir je korakal strumno, kakor, da bi korakal v četi. Ko je videl ruske oficirje, jih je pozdravil: „Leben sie wohl, Kameraden!“ (Zdravstvujte tovariši!) Nek oficir je kmalu komandiral „ogenj!“ Dve brzostrelki sta bruhalo smrtonosne zadetke. Nemški oficir je še nekaj opletal z nogami, potem se je pa zrušil na tla. Ni bil mrtev, skušal se je dvigniti. „Smrt fašistični prasici,“ je zaklical sovjetski oficir, ko je oddajal milostne strele. „Pes zasluži pasjo smrt!“ Nato se je sovjetski oficir hudoval nad vojaki: „Cepci, še sedaj ne znate streljati!“ Ko je bil nemški oficir mrtev, je sovjetski oficir zaklical ruskim ujetnikom: „Prosim gospodje, stopite na kamione!“ General Golovko je še zaklical: „V sovjetski Rusiji je vse ostalo pri starem.“ Za generala Krasnowa je bil v prvem kamionu rezerviran star ležalni stol. Drugi oficirji so morali sedeti na lesene klopi in lahko so se naslanjali na ograjo avtomobila. Najprej so vozili po praznih cestah Judenburga, nato so pa nadaljevali žalostno pot ob reki Muri navzdol. Med vožnjo je bila na vsakem kamionu straža z nabitimi brzostrelkami na „gotovs“. Stražarji so ves čas opozarjali: „Ti tam, nikaar se ne premikaj... Ti tam, ali ne veš, da je strogo prepovedano se razgovarjati?“ itd. Konvoj ruskih ujetnikov je nadaljeval pot do Brucka a. d. Mur. Tam je zavil proti jugu, ujetniki pa niso imeli več pojma, kam jih vozijo. Vozili so vso noč, pa še drugi dan dopoldne, cilja pa ni bilo nikjer. Ne vedeti, kam se peljejo, niti vedeti, koliko je ura, takšno tudi „zastojkarske izletnike“ spravi v slabo vožjo, oziroma v neko čudno nervoznost. Nekako opoldne so prišli v bližino nekega precej velikega mesta. V središču mesta je bilo precej ozkih ulic, tudi precej lep mestni park, grajski grič s stolpom z uro, na katero se pa ni videlo. General Golovin je skušal po sencih sonca ugotoviti približni dnevni čas. Na nekem križišču je na veliki pločevini pisalo: Graz. Na neki cesti so sovjetski stražarji strazili nemške ujetnike, ki so popravljali neko od bomb poškodovano cesto.

„Dečki, pogledjte, peljejo nam nove fašiste!“

Konvoj je obstal pred staro jetnišnico, sezidana verjetno v dobi cesarice Marije Terezije. Povsod na oknih baročni okraski, v oknih pa debele železne palice. Sovjetski personal jetnišnice je hitro opazil, da imajo ujetniki lepe, krasne, nove škornje z lepo poniklanimi ostrogami. Kakšna malomarnost pri aretaciji! Ti fašisti lahko z ostrogami napravijo samomor! Potem pa jih ni mogoče več spraviti na vislice. V hipu so ujetniki morali sezuti škornje z ostrogami, v zameno pa so dobili stare raztrgane škornje ali navadne raztrgane čevlje. Na hodniku jetnišnice so se pogo-

varjali ruski podoficirji. Novoprišleci, kaj so: Nemci, Rusi? Kriminalci ali fašisti? Nekdo se je zadrł: „Dočko, pazi, da pride družina Krasnow v isto sobo!“ Medtem je jetniško osebje že razporejalo novoprišlece. Od vožnje so bili tako utrjeni, da so kar padali po lesenih pričnah. Hitro so zaspali, toda hitro so jih tudi napadli krdeli stenic. Ujetniki so bili že 72 ur brez spanja.

Proti sedmi uri zvečer je prišla bogata večerja; verjetno iz sovjetske kuhinje za oficirje: bel kruh, surovo maslo, topla telečja pečenka, različne zelenjave, mešana solata, vroča čokolada. Jesti ali stopiti v gladovno stavko? Kaj narediti? Seveda jesti! Zavedati se, da najhujše šele pride čez nekaj dni.

Drugo jutro so jih vodili na dvorišče brez zajtrka. Slučajno je istočasno prispel iz Lienza nov transport s podrejenimi oficirji. Strahoten pogled! Vsi brez obutve in tisti, ki so še imeli vojaški suknjič, na njih ni bilo več epoletok; vsi so bili brez pokrival, vsi vsaj tri dni brez britja. V sovjetskem planu ni bilo predvideno, da se bosta ti dve skupini srečali. Neki sovjetski major se je hitro znašel in zapovedal: „Stoj, levo okrog, naprej marš!“ Na ta način je preprečil, da pripadniki ene skupine niso mogli videti druge. Nato je prišel lahek osebni avto. Ta je bil določen za generaliteto. Vožnja z avtomobili je bila zelo kratka. Ruske oficirje iz prve skupine so zapeljali v rezidencialni del Graza. V vilah bogatašev so ujetniki nato dobili obilen in izvrsten zajtrk. Tokrat niso stregli niti vojaki, niti podoficirji pač pa oficirji sovjetskega protišpijonažnega oddelka. Oficirji so bili spretni natakarkji. Prav nič se ni videlo, da niso poklicni natakarkji. Služničad in lastniki niso smeli prestopiti kuhinje. Oficirji so vljudno vedno vprašali, če je zajtrk dober in zadosten itd. Ko je prišla ura, določena za odhod, so vljudno prosili, naj bi gospodje čim prej zasedli pripravljene kamione, da se lahko nemudoma nadaljuje pot. Na tovornem avtomobilu, kjer se je peljal poročnik N. N. Krasnow, se je peljal tudi sovjetski general Golovko. K njemu je prisedel sovjetski policijski major, in se dalje časa z njim razgovarjal. Kolja je iz pogovora ujel, da sta bila stara znanca še iz carske Rusije. Pogovarjala sta se kot prijatelja, ki se po mnogih letih srečata. Ko so stražarji videli, kako prijateljsko se je general Golovko pogovarjal s sovjetskim majorjem, so bili prepričani, da nihče iz konvoja ne bo pobegnil. V resnici pa je Kolja prav posebno mučila izkušnja, da bi hitro skočil iz kamiona in izginil v zelenem gozdičku. N. N. Krasnow pa je vedel: v najboljšem primeru bi nepremišljen beg imel za posledico batine in slabo postopanje s starim generalom Krasnowom. Tudi smrtna kazen je bila na dlani. Vedel je, da bi sovjetska policija imela dober povod odkrižati se nasprotnika.

Tokrat je smer potovanja šla proti severovzhodu. Osebni avtomobil, v katerem se je vozil general Krasnow, je daleč prehitel ostale tovrne avtomobile. Konvoj se je peljal skozi Dunajsko Novomesto. Nato so napravili zavoj proti Baden bei Wien. Ruski major je zakričal na ves glas:

„To je Baden bei Wien. To je center protišpijonaže za rusko južnozapadno fronto.“ Vsaka hiša te izletniške točke je bila spremenjena v ječo. Kleti so bile polne ujetnikov, celo iz Češkoslovaške in Madžarske. Baden je bil filter skozi katerega so morali vsi „sovražniki ljudstva“ in vsi „vojni zločinci“. Sovjetski major je nekaj časa govoril z dežurnim oficirjem, nato so jih peljali do neke vile, ki je bila zelo lepa. Major, ki se je peljal s starim očetom, in ki je bil prijatelj generala Golovka, je bil tako vljuden, da ni našel dovolj besed. „Prosim, gospodje, prosim, gospod general Krasnow, vstopite v to hišo!“ Peljali so jih v salon, ki je imel dragocene oblazinjene sedeže. Vojaki so prinesli angleške cigarete in major se je opravičeval in opravičeval, da večerja še ni gotova; toda večerja se bo prinesla na mizo, ko bodo končane neke formalnosti.

Prišel je oficir protišpijonažnega oddelka in z njim nekateri vojaki, ki so natančno preiskali vse ujetnike. Vse so jim odvzeli: zapiske, denarnice, fotografije, prstane itd., za vse pa so dali potrdila. Po osebni preiskavi so ujetnike vodili k zdravniku; pri zdravniški periskavi je bil navzoč sovjetski oficir.

Kolja se je slek. Takrat so opazili, da ima na prsih malo sliko Kristusa Rešenika. Oficir protišpijonažnega oddelka se je smejal in vprašal: „Gospod Krasnow mlajši, vi še verujete v Boga?“

„Verujem v Boga!“

„Torej dobro, pa imejte igračko.“ Sovjetski oficir se je režal in kazal svcje rumene zobe. „Kaj si vse ne izmišljujejo, da pomirijo otroke. Gospod Krasnow, to je smešno, smešno.“

„Vera nikdar ne more biti smešna. Verujem v Boga, Vi pa samo verujete v materialne stvari.“

„Ej, materialne stvari eksistirajo. Nihče ne more dvomiti v eksistenco materialnih stvari. V njih se vidi začetek in konec, povezan v celoto. Toda Bog? Povejte Krasnow, kdo ga je videl? Kako hočete dokazati, da eksistira? Mogoče s pravljicami, ki jih izmišljujejo popi. Mi, komunisti gradimo in upravljamo velikansko državo skoraj 30 let brez Boga in brez blagoslova. Kdo je vojno dobil, ateisti ali tisti, ki verujejo? Zakaj vas ni Bog obvaroval poznanstva s protišpijonažnim oddelkom?“

„To je preizkušnja, da se okrepi vera. Vi ne boste vere ubili!“

„Kakor mislite! Zakaj bi pa vero ubili? Sama bo crknila, bodite brez skrbi. Ker pa že ravno govorimo o veri, vam povem, da imamo tudi v Rusiji cerkve in duhovnike, ki pa so študirali v naših šolah. Vedite, oni so naši duhovniki.“

Zasliševanje je bilo samo neka formalnost: Kje in kdaj so se rodili, kdaj so starši emigrirali, katere šole so absolvirali in zakaj so šli v vojno proti Šovjetski zvezi. Sovjetski oficir je rekel, ko je izpolnil formular: „To je vizum, da boste lahko spet vašo ljubljeno domovino videli.“ Vso družino Krasnow so zaprli v eno sobo. Kmalu so prinesli zelo bogato večerjo. General Krasnow je rekel: „Pitajo nas kakor prašičke pred božičem.“

Kmalu nato je prišel v sobo sovjetski poročnik z nekim civilistom. Ta je Krasnowa mlajšega nagovoril: „Kako se Vam je dopadlo življenje v Jugoslaviji?“

„Dobro.“

Nato mu je razlagal, da je do leta 1935 živel v Šibeniku v Dalmaciji. Ker je bil Rus, se je vrnil v Sovjetsko zvezo in postal tolmač pri sovjetski vojski.

„Vi govorite dobro srbsko.“

„Tudi vi govorite izvrstno srbsko. Čudim se, da govorite tako dobro srbsko, ko vendar od leta 1935 živite v Rusiji.“

Civilist je nato Krasnowa mlajšega vprašal s čim se je bavil.

Krasnow je odgovoril, da je dovršil vojno akademijo, da je služil kot poročnik v jugoslovanski armadi in da je ponosen, ker je služil kralju Petru II.

(Bo še)

Vladimir Kos

Blisk v viharo noč

Kakor blisk v viharo noč gorá,
v glasno bitje strmih skal srcá,
v vonj po bližanju nasilnih rek —
se spet spominjam.

Stražnih ognjev v mrzlih dni obroč;
zvezd, ko bil dotik je z jeklom vroč;
lic nasproti maskam smrtnih senc —
se še spominjaš?

Sredi naših zmag prišlo je zlo,
sredi naših zmag je zmagalo
s spletkami, z lažjo, ne s hrabrostjo!
Saj se spominjaš.

Kakor ti sem pol življenja dal,
da bi dom v svobodnem soncu stal...
Vsak je dal po videzu zaman.
Se prav spominjaš?

Dolgo že bi rad še to zapel:
tisti dan je Kristus z nami šel
v jamo, v ječo, v jedki jar tujin.
Če se spominjaš.

Tokio, 1976

Zapad je še vedno slep

Vodstvo Sovjetske zveze se čuti tako močno, da pred svetovno javnostjo niti ne skriva svojih preteklih dejanj in tudi ne svojih prihodnih namenov. Zaveda se, da se mu ni treba bati nobene reakcije od strani demokratičnih držav.

Če bi bilo na Zapadu količkaj pameti, bi se morali zgroziti spričo odkritih besed, ki jih je Brežnjev spregovoril na XXV. kongresu komunistične partije v Moskvi. Prikazal je uspehe sovjetske zunanje politike v času od zadnjega kongresa (v letu 1971) pa do tega kongresa. Poduaril je, da je komunizem pod vodstvom Sovjetske zveze v tem času dosegel tri zgodovinske uspehe: zmago v Vietnamu, podpis sporazuma v Helsinkih in udržitve socializma na Kubi. Z zmago v Vietnamu so bile premagane Združene države Amerike in je njihov vpliv in ugled na azijskem kontinentu silno padel. S sporazumom v Helsinkih so se uredile razmere v Evropi v prid Sovjetske zveze. Na Kubi pa je bila premagana diplomatska in gospodarska blokada ameriškega imperializma. V Afriki so se s komunistično zmago v Angoli močno utrdile pozicije „socializma“ (beri: komunizma). Kapitalizem se nahaja povsod v krizi, ki je zajela kapitalistične dežele v enaki meri kot je bila leta 1930. Dva fašistična režima sta padla: v Grčiji in na Portugalskem. Tudi smrt španskega diktatorja Franca predstavlja velik udarec za svetovno reakcijo. Svet je sprejel sovjetsko geslo o mirni koeksistenci, kar pa Sovjete ne ovira, da ne bi podpirali osvobodilnih gibanj zaslužjenih narodov zoper kolonializem in ameriški imperializem kjerkoli na svetu.

Na te besede je bilo v svobodnem svetu kaj malo odmeva. Sovjeti vztrajno zasledujejo svoj cilj, ki je: razširiti komunizem po vsem svetu in potem zavladata vsemu svetu. Tega niti ne skrivajo, ker vedo, da zapadni politiki nimajo nobenih velikih načrtov za prihodnost, ampak se bavijo z malenkostnimi domačimi političnimi problemi in nočejo videti nevarnosti, ki se vedno bolj približujejo svobodnemu svetu.

Zoran

Volja ljudstva je temelj veljavne oblasti. Ta volja mora biti izražena s poštenimi volitvami, ki se morajo opravljati občasno, ob splošni in enaki volilni pravici, s tajnim glasovanjem ali po enakovrednem postopku, ki zajamči svobodo glasovanja.

Splošna deklaracija o človeških pravicah

Komunistične sopotniške organizacije

Komunisti ustanavljajo po vsem svetu množico organizacij, ki imajo tako nedolžne naslove, da iz njih ni mogoče spoznati, da so komunistične organizacije. Na čelo teh organizacij postavijo navadno nekomuniste, ugledne osebnosti; dejansko vodstvo (tajnike in blagajnike) pa imajo v rokah pravi komunisti. Takih organizacij je v vsaki državi mnogo. Mi pa si hočemo v tem članku ogledati samo velike mednarodne sopotniške organizacije, ki delajo po navodilih in v interesu komunistične centrale v Moskvi.

Najvažnejše mednarodne sopotniške komunistične organizacije, ki stoji pod direktnim sovjetskim vodstvom, so: Svetovni mirovni svet, Svetovna sindikalna federacija, Svetovna federacija demokratične mladine in Mednarodna študentska zveza. Zadnji dve organizaciji organizirata svetovne mladinske festivale, ki jih mladina — nevedoč, da gre pri teh festivalih za komunistično propagando — obiskuje v znatnem številu.

Nadaljne važne sopotniške organizacije so: Mednarodna demokratična ženska federacija, Mednarodna sindikalna federacija učiteljev, Mednarodna zveza demokratičnih juristov, Svetovna federacija znanstvenikov, Mednarodna časnikarska organizacija, Mednarodna organizacija za radio in televizijo.

Vse te organizacije, ki na zunaj poudarjajo demokracijo in se navdušujejo za človečanske pravice, so doživele precejšen udarec ob sovjetskem vdoru na Češkoslovaško v letu 1968. Vsaj tisti odborniki omenjenih organizacij, ki so kritizirali sovjetsko postopanje, so bili polagoma odstranjeni, in sedaj so te organizacije zopet trdno pod sovjetskim vodstvom.

Poleg zgoraj omenjenih stalnih organizacij, deluje polno organizacij za trenutno določene namene. Naj navedemo nekatere take mednarodne organizacije: Stokholmska konferenca o Vietnamu (ki je postala sedaj brezpredmetna), Solidarnostna organizacija z narodi Azije in Afrike, Panafriška sindikalna organizacija, Stalni sindikalni kongres delavcev v latinski Ameriki.

Kitajski komunisti se seveda s temi mednarodnimi organizacijami niso mogli zadovoljiti, zato so začeli ustanavljati svoje, ki se ne ravnaajo po navodilih Moskve. Najvažnejši sta: Zveza afriških in azijskih časnikarjev in Stalni urad afriških in azijskih pisateljev.

Značilno je to, da hoče Moskva sama voditi vse sopotniške organizacije in jih ne zaupa domačim komunističnim strankam. Kubanska komunistična stranka se ni pokazala za dovolj sposobno za vodstvo takih organizacij v Južni Ameriki. Znana Solidarnostna latinskoamerikanska organizacija (Organización Latinoamericana de Solidaridad — kratice: OLAS), vodena iz Havane, je zaradi svojih neuspehov in nerodnih prijemov v južnoameriški politiki, skoraj popolnoma prenehala z delom in je Moskva njene naloge poverila drugim organizacijam z nedolžnimi naslovi.

K. B.

SOLŽENICIN ← VPRAŠANJE IN ODGOVOR

Na BBC Panorami je imel Solženicin razgovor, v katerem je povedal Angležem in sploh vsemu zahodnemu svetu nekaj bridkih resnic. Iz tega razgovora želimo (po klicu Triglava) navesti samo eno vprašanje in en odgovor pisatelja Solženicina.

Vprašanje: Vi ste očitno sedaj bolj pesimistični kot pa ste bili tedaj, ko ste prišli na Zahod?

Odgovor: V petdesetih letih, po koncu vojne, je moja generacija dobesedno častila Zahod. Mi smo gledali na Zahod kot na sonce svobode, na trdnjavo duha, naš up in na našega zaveznika. Mi smo mislili, da se bomo težko osvobodili, toda da nam bo Zahod pomagal dvigniti se iz suženjstva. Postopoma je ta vera začela omahovati in zginjati. Bilo je kot da je Zahod ločeval svojo svobodo od naše usode, in še predno sem bil izgnan, sem močno dvomil v to, če je realistično čakati na pomoč od Zahoda. V tem se moje mnenje razlikuje od Saharovega. Saharov verjame, da je pomoč od Zahoda odločilno važna za našo osvoboditev, medtem, ko sem jaz mnenja, da mi lahko dosežemo svobodo samo, če se zanašamo na sebe. Ko sem prišel sem, so se moji dvomi — na žalost — hitro povečali. V teh dveh letih je Zahod postal mnogo bolj šibak v primeri z Vzhodom. Zahod je napravil toliko koncesij, da je sedaj praktično nemogoče, da bi se ponovila ona srdita kampanja, ki je omogočila, da sem prišel iz zapora.

Rožmarin sameva

Prekrasni vi majski večeri,
na vas je ostal le spomin;
odpluli v meglene ste dalje,
ostal mi je le rožmarin.

V dišeči grmiček sva srečo,
teženje izlivala vse
in v sladkem opoju gradila
in sanjala sanje lepe.

Potem je odnesel vršiček,
ki dala sem ga za spomin;
z njim v Rogu kočevskem počiva.
Na oknu diši rožmarin.

M. O.

† ING. MILOSAV VASILJEVIĆ

V Buenos Airesu je umrl velik prijatelj Slovencev ing. Milosav Vasiljević, srbski univerzitetni profesor, odličen protikomunist, publicist in pisec številnih razprav o komunizmu. Bil je izredno dober poznavalec marksizma in je imel številna predavanja o njem. V Buenos Airesu je izdal v španskem jeziku brošuro „El marxismo, su valor científico y objetivos reales“. To brošuro je na prošnjo uredništva Vestnika prevedel v slovenščino g. Radivoj Rigler in je izšla v Vestniku leta 1973. Nato je razprava izšla v posebnem ponatisu pod naslovom „Temelji marksizma.“

Ing. Vasiljević se je rad družil s Slovenci, imel veliko spoštovanje za slovenske javne delavce in je rad pohvalil slovensko realno in trezno politiko ter dobro organiziranost Slovencev v zdomstvu.

Pokojnika bomo ohranili v hvaležnem spominu. Pravični Bog pa naj mu nakloni zaslužen plačilo!

† ALOJZIJA SEDEJ

Dne 7. septembra 1976 je umrla gospa Alojzija Sedej. Ni sicer nosila domobranske uniforme, pa vendarle zasluži, da se je spomni tudi naše glasilo protikomunističnih borcev. Rajna gospa je bila z vsem srcem na strani vernega slovenskega ljudstva in je po vseh svojih močeh pomagala protikomunističnim borcem in njihovim družinam. Rojena je bila 16. junija 1909 na Viču pri Ljubljani. Rastla je v organizaciji Orlic in se izoblikovala v verno in narodno zavedno dekle in ženo. Poročila se je z znanim javnim delavcem g. Lojzeto Sedejem, predsednikom Slovenskega doma v Carapachayu. Temu domu je tudi ona posvetila ogromno svojega časa in svojih sposobnosti.

Bog ji daj večni ir in pokoj!

† IVAN GORIŠEK

Dne 10. oktobra 1976 je umrl naš zvesti član Ivan Gorišek, rojen v Vojniku. V mladih letih je bil član orlovske in nato fantovske organizacije, pozneje se je aktivno udejstvoval tudi v Slovenski ljudski stranki. Nemci so ga izselili v Srbijo, iz katere je kmalu prišel v Ljubljano. Bil je odločen protikomunist in pogumno širil protikomunistično propagando med ljudmi in tudi sicer pomagal borcem za vero in svobodo. Leta 1948 je emigriral v Argentino, kjer se je tudi živahno udejstvoval v slovenskem javnem življenju, posebno na verskem področju.

Bog naj mu nakloni večno plačilo za vse, kar je napravil dobrega v korist ljudem in v večjo čast božjo!

† ALOJZIJ OBLAK

Dne 30. septembra 1976 je zatisnil oči vzoren mož Alojzij Oblak, rojen 3. maja 1920 v vasi Planina v župniji šent Jošt. Med vojno so ga Nemci mobilizirali in je padel v angleško ujetništvo. Po vojni se kot prepričan protikomunist ni hotel vrniti v domovino, ampak je nekaj časa ostal v Angliji, nato se je preselil v Argentino. Dva brata so mu doma ubili komunisti, tretji je umrl od lakote v italijanskem koncentracijskem taborišču. V Argentini je krepko delal v raznih društvih: v Zedinjeni Sloveniji, Katoliški akciji, Slovenski krščanski demokraciji, najbolj pa pri Slovenskem društvu Pristava. Redno se je udeleževal slovenskih prireditvev, bil naročnik slovenskega časopisja. Ponovno je izjavil, da silno rad prebira Vestnik.

Naj v miru počiva!

† LJUBO BERLOT

Dne 22. novembra 1976 je v 54. letu starosti umrl zaveden in zvest član DSPB v Argentini Ljubo Berlot. Eil je vse svoje življenje odločen protikomunist. Po končani vojni se je naselil v Argentini, kjer je sodeloval v raznih organizacijah, zlasti v Slomškovem domu. Rad je obiskoval borčevske prireditve in tudi ostale slovenske prireditve. Zapušča gospo Martino roj. Maček, sina Petra in mater gospo Amalijo. Pogreb je bil iz Slomškovega doma na pokopališče v Villegas.

Naj v miru počiva!

NOVE KNJIGE

ŠE O ZBORNIKU SVOBODNE SLOVENIJE 1973—1975

O Zborniku Svobodne Slovenije 1973-1975 smo že poročali. Pa je njegova vsebina tako bogata, da se nam zdi prav, da naše bralce opozorimo še na nekatere sestavke v tej izredni knjigi, ki gotovo pomeni vrh slovenskega zdomskega kulturnega dela. Mirno lahko rečemo, da tudi v domovini ni izšlo ničesar, kar bi se dalo primerjati s tem Zbornikom.

Za zgodovino druge svetovne vojne in komunistične revolucije v naši domovini so izredno važni dokumenti iz angleškega tajnega državnega arhiva, ki so sedaj dostopni javnosti, in pa dokumenti iz zapuščine dr. Mihe Kreka. O teh dokumentih poročamo na drugem mestu in bomo še poročali v prihodnjih številkah Vestnika.

Danes želimo posebej omeniti poglavje z naslovom „Ob 30-letnici.“ Uvodni članek je govor Miloša Stareta na proslavi narodnega praznika 29. oktober v Slovenski hiši v Buenos Airesu leta 1975, v katerem je prika-

zано zlasti politično delo slovenske demokratične emigracije. Poleg pogleda na opravljeno delo so postavljene tudi zahteve za prihodnost. Sledi članek „Slovenska gospodarska podjetnost v Argentini“ (F. U.), ki na zgovoren način prikaže sposobnost, pridnost in podjetnost slovenskega človeka v Argentini, kar pa velja gotovo tudi za druge dežele, kjer so se naselili Slovenci. — Tudi članek „Kako je nastala slovenska skupnost v Mendozi“ (R. Hirschegger) je tipična slika slovenske emigracije. Približno tako kot v Mendozi so nastajale slovenske skupnosti tudi drugod. — Pregled zborovske dejavnosti v Argentini dokazuje ljubezen Slovencev do petja. Prav bi bilo, da bi se objavil podoben pregled tudi za druge kontinente. — V članku „Zdomska likovna umetnost“ (F. P.) je podan pregled najvidnejših likovnikov v zdomstvu (France Gorše, Bara Remec, France Ahčin, Milan Volovšek, Ivan Bukovec, Božidar Kramolec, Andrej Makek, Aleksa Ivanc, Metka Žirovnik, Franc Papež, Tone Kržišnik).

Posebno pohvalo zasluži edinstvena razprava dr. Tineta Debeljaka „Trideset let zdomske emigracijske književnosti“ (56 strani). Presenečen mora človek obstati pred tem silnim delom, ki so ga opravili slovenski besedni umetniki v emigraciji. Debeljak je v tej odlični rapravi, ki dokazuje njegovo veliko razgledanost v vprašanih slovenske kulture, zbral imena in dela slovenskih emigracijskih pesnikov, pisateljev, publicistov, politikov, znanstvenikov, nabožnih, gospodarskih in dr. piscev. Pove, kdo je šel v begunstvo. Nato obdela begunsko književnost v taboriščih, v zamejstvu, v evropskem zdomstvu, za oceani (Južna in Severna Amerika in Avstralija). In vse to ogromno delo, ki ga je opravila slovenska politična emigracija je danes doma ignorirano, označeno kot izdajalsko. Toda prepričani smo lahko, da bo objektivni literarni zgodovinar v prihodnosti drugače sodil o tem delu. — Ta Debeljakov pregled bi moral prebrati prav vsak Slovenec, zlasti pa še naša študirajoča mladina.

Kot uredniki Zbornika so nevedeni: Miloš Stare, dr. Tine Debeljak, Pavel Fajdiga, Slavimir Batagelj, Tone Mizerit in Danica Kanal-Petriček.

R. Smersu

HUENNERMANN: VINCENCIJ PAVELSKI

Baragovo misijonišče v Argentini je nedavno izdalo prevod znanega življenjepisnega romana „Vincencij Paveljski, oče ubogih“, ki ga je napisal nemski pisatelj Wilhelm Hünermann. Omenjeni pisatelj je napisal več življenjepisnih romanov, v katerih je orisal vrsto velikih osebnosti, večinoma svetnikov ali kandidatov za kanonizacijo. Ti romani so napisani na temelju zgodovinskih dejstev, vendar ne znanstveno suhoparno, ampak živo, tako, da človek ne more odložiti knjige, dokler ne pride do njenega konca.

Izredno bogato in nenavadno življenje Vincencija Pavelskega je bilo še prav posebno primerno za obdelavo v obliki romana. Saj se je ta svet-

nik iz preprostega gaskonjskega pastirčka povzpел do kraljičinega miloščinarja in svetovalca, izvrševal je najrazličnejše, pogosto zelo odgovorne služe v Franciji, doživljal prave avanture, ko je bil npr. zajet od morskih roparjev na ladji in prodan v Afriko kot suženj, ko je delal pri nekem arabskem alkimistu, ko se je dal vklemiti v verige namesto bolnega jetnika itd.

Toda največje njegovo delo pa je bila obnova Cerkve v Franciji ter njegova neizmerna ljubezen do revežev, jetnikov, bolnikov, sirot, najdenčkov, starčkov, onemoglih in lačnih. To je bilo tisto delo, ki mu je prineslo svetniško čast in ki je vzbudilo po vsem svetu vrsto idealnih sodelavcev, ki so posvetili svoje življenje ljudem, ki so potrebni usmiljenja, pomoči in luči vere.

Če kdaj, so nam zlasti danes potrebni vzgledi velikih mož, ki so podarili svoje življenje Bogu in človeštvu. Čeprav je od Vincencijeve smrti minulo že tristo let, je prikaz njegovega življenja tako aktualen, kot da bi šlo za človeka XX. stoletja.

Omeniti je potrebno tudi izredno lep prevod (ime prevajalca ni vedeno), ki bo naši mladini odkril ne samo veličino svetnika, ampak tudi lepoto slovenskega jezika.

R. Smeršu

Brali smo:

Zakaj komunistična oblast ne mara Ivana Cankarja

Ste se že kdaj vprašali, zakaj moraš na žale, to je na pokopališče, ali pa se povzpeti na Rožnik, če hočeš videti kak spomin na Ivana Cankarja v Ljubljani? Temu možu Ljubljana ni še postavila spomenika, čeprav jo je opeval kot še nihče drug pred njim ali za njim. Od njegove smrti do danes je preteklo skoro 50 let, slovenska prestolnica se pa ni še opogumila, da bi mu postavila kje v mestu primeren spomenik. V tem času so se zvrstili vsakovrstni režimi in vlade: Anton Korošec, Nikola Pašić, general Živković, kralj Aleksander, minister Marušič in Pucelj, Stojadinović in Cvetković in še kdo. Po vojni je prišla „ljudska oblast“, ki trdno sedi v sedlu že 30 let. Vodili so jo Boris Kidrič, Boris Kraigher, Stane Kavčič, sedaj pa vedrijo v Ljubljani Franc Šetinc, Andrej Marinč in drugi.

Na ljubljanskem magistratu so se v 50 letih zvrstili številni župani in občinski predsedniki. Ali glej, še nikomur ni padlo v glavo, da bi postavil v beli Ljubljani Ivanu Cankarju spomenik. Ima ga v Clevelandu,

nima ga v slovenski prestolnici. Po zadnji vojni so postavili nešteto spomenikov širom po Sloveniji in tudi v Ljubljani sami, Ivanu Cankarju ga še niso. Ali ga bodo? Močno dvomim, da bi ga kdaj postavila katera koli oblast v Ljubljani in sicer iz preprostega razloga, ker je Ivan Cankar bil zmeraj skregan z oblastjo in oblast z njim. To drži tudi po njegovi smrti.

Vemo, da Cankar ni maral cerkvenih oblasti in te niso marale njega. Kako naj bi ga, ko pa so župniki tako pogosto tarča njegove satire in kritike! A tudi civilne oblasti ga niso marale. Ivan Hribar, tedanji ljubljanski župan, ni dovolil, da bi dan Cankarjevega pogreba bil dan žalosti za vse mesto. Nič čudnega; tudi Hribar je bil del oblasti, ki ji Cankar ni prizanašal. Politiki, uradniki, gospodarstveniki, torej voditelji naroda ali „gospoda“ so mu bili koristolovci, sebičneži, hinavci, kratko farizeji in filistri.

Al je bil zaradi tega Cankar anarhist? Nikakor. Bil je človek, ki je v mladosti občutil socialno krivico in zapostavljanje od strani gospode. Zato je vedel, kako to boli. Bil je pa tudi resnicoljuben in odkritosrčen. Zato ni trpel laži in hinavščine. Ljubil je slovenskega človeka. Zato je želel, naj bi imel dobre in poštene voditelje, naj bi imel pravične gospodarje. Prepričan je bil, da bo svojemu ljudstvu, svoji domovini najbolj izkazal svojo ljubezen, če bo odkrival njene grehe, da se poboljša. Zaradi tega Cankarjeva družbena kritika nima destruktivnega namena, ni pozival k nasilnemu uporu, ampak k poboljšanju. V tem oziru je podoben prerokom stare zaveze. Niso poznali usmiljenja z napakami ljudstva, zlasti ne njegovih voditeljev, grozili so mu s kaznimi, a v srcu so svoje ljudstvo ljubili in z njim trpeli v nesreči. Cankar je zato mogel zapisati:

„Resnično, domovina, nisem te ljubil kot cmerav otrok, ki se drži matere za krilo tudi te nisem ljubil kot solznomehkobni vzdihovalec, ki ti kadi v lice sladke dišave, da te skele uboge oči; ljubil sem te s spoznavanjem; videl sem te vso v nadlogah in v grehih, v sramoti in v zmotah, v ponižanju in bridkosti; zato sem z žalostjo in srdom ljubil tvojo oskrunjeno lepoto, ljubil jo stokrat globlje in stokrat više od tvojih trubadurjev“ (Bela krizantema).

Toda oblast je ljubila in ljubi trubadurje, ki ji kadijo v lice sladke dišave. Zmeraj je bilo tako in je tudi danes s slovensko ljudsko oblastjo, oziroma s partijo.

Tudi ta ima rajši solznomehkobne vzdihovalce, kakor pa može, ki govorijo resnico. Želi si hvale in ne kritike, hinavskega poveličevanja in ne stvarne presoje.

Tudi danes gorje tistemu, ki kaže na domovino v nadlogah in grehih, v sramoti in v zmotah, v ponižanju in bridkosti. Tudi danes si zasluži oči-tek: „Ne ljubiš domovine! Njen nezvest sin si!“ In ljuba domovina mu zapre vrata, če ga ne pošlje v arest.

V tem je pisatelj danes na slabšem kot je bil Ivan Cankar.

K. H. — Katoliški glas

SRAMOTNO PISANJE LJUBLJANSKEGA ČASOPISA

V ljubljanskem „Delu“ (7. avg. 1976) je neki Bogdan Novak priobčil tako nizkotno in sramotno pisanje, kakršno v civiliziranem svetu ni v navadi. V članku „Pogled v efeško sonce“ piše med drugim tudi tole:

„V bližini tega mesta (Efeza), pripoveduje legenda, da je žvela tudi Marija po Kristusovi smrti. Bajе je tja prišla z Janezom, apostolom, ki ga pa apostolstvo ni prav nič motilo, da ne bi živel v isti hiši z Marijo, ki je morala biti tedaj v najboljših letih.“

To nizkotno in blasfemično namigovanje mora užaliti vsakega kristjana, kateremu so Marija in apostoli svete osebe. Užaliti pa mora tudi vsakega kulturnega človeka, ki ceni in spoštuje tisto, kar je drugim sveto.

Sedaj pa poglejmo, kakšno objektivno vrednost ima tista Novakova pripomba o Marijinih „najboljših letih.“ Dokazano je, da je Janez do leta 49 po Kr. živel v Palestini, da je šel v Efez šele po tem letu. Tedaj pa je imela Marija najmanj 65 let. Dalje pa je tudi dokazano, da je Janez gotovo živel v Efezu samo zadnje desetletje prvega stoletja. Če je bila Marija takrat še živa (kar pa ni verjetno), je imela okoli 106 let, Janez pa okrog 80. In to so za Novaka „najboljša leta.“ Ali ne zasluži tak človek ime — „packa“?

KAJ JE PROTİKOMUNIZEM?

Protikomunizem je dolžnost svobodoljubnih ljudi, da z vsemi silami preprečujejo širjenje komunistične oblasti, je boj zoper komunistično tiranjo. Kajti komunizem je svetovnonazorski režim načrtnega zatiranja narodov v korist majhne gornje plasti ljudstva. Svojo oblast je, kjer mu je uspelo doseči, utrdil z uničevanjem ljudi in s krutostjo. Mnogo milijonov podložnikov je pobil.

Za demokrate bi moral biti protikomunizem nekaj samoumevnega. A v Franciji so se povezali s komunisti. Italijanski socialisti puščajo tamkajšnjim komunistom prosto pot do oblasti. V zvezni republiki Nemčiji sodeluje s komunisti na tisoče socialnih demokratov, npr. na visokih šolah. Za Zahod je življenjsko važno, da demokratične stranke spet uredijo svoje razmerje do politično-moralne nujnosti aktivnega protikomunizma, ki se svojega imena ne bo sramoval.

Po „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ (17. avg. 1976)

Nekoristno življenje je predokus smrti.

Goethe

PISMA UREDNIŠTVU

BESEDE IN DEJANJA

Washington, 27. oktobra 1976

Uredništvu Vestnika

Dragi prijatelji!

Zaradi točnosti bi bilo primerno popraviti ali vsaj dopolniti kratko notico, objavljeno v številki 7-9 (1976) Vestnika pod naslovom BESEDE IN DEJANJA (str. 126).

Ustava, katere 42. člen govori o jeziku v vojski, je iz leta 1963. Ustavne spremembe (amandmaji), vključene v ustavo iz leta 1971, določajo, da se v vojski uporablja en jezik narodov Jugoslavije, v njenih delih pa jeziki narodov in narodnosti (Amandman številka 41, točka 4). Nova ustava iz leta 1974 v členu 243 določa isto. Ustava torej pušča to vprašanje odprto, v praksi pa je jezik srbo-hrvaški v poveljevanju. V administraciji se uveljavljajo narodni jeziki.

S pozdravi,

dr. Jože Velikonja l. r.
University of Washington
Seattle, Washington 98195

ODGOVOR

„Ortodoksní predstavniki glasila slovenskih svobodnjakov“

Tako nas je imenoval urednik „Glasa Slovenske kulturne akcije“ v lanski junijski številki „Glasa“. V tej številki je namreč omenil razgovor notranjega ministra socialistične republike Slovenije Marjana Orožna z uredniki ljubljanskega „Dela“. Ob tej priložnosti je Orožen omenil tudi slovensko politično emigracijo, ki da je vključena v obveščevalno, psihološko, subverzivno, blokovsko strategijo. V tej zvezi je Orožen napadel slovenska emigrantska glasila in je med temi izrecno imenoval „Našo luč“.

V svojem komentarju k Orožnovim izjavam pa pravi urednik „Glasa“ med drugim tudi tole: „S to omembo Orožen več kot zgovorno zanika trditve in dolžitve, ki jih je lani (1975) iz vrst ortodoksnih predstavnikov ‘glasila slovenskih svobodnjakov’ bil deležen eden od urednikov ‘Naše luči’, češ, da list in uredniki preveč kolaborirajo z režimom v Ljubljani...“

Urednik „Glasa“ najprej porogljivo očita predstavnikom Vestnika

njihovo ortodoksno. Otodoksen pomeni pravoveren pa tudi dosleden, nepremakljiv. Videti je, da uredniku „Glasa“ ta naša ortodoksno ne ugaja. Menda mu ne ugaja, da še danes, po več kot tridesetih letih tavanja po svetu, prisegamo na tiste ideale, za katere smo se borili doma in za katere so tisoči umrli. Mi smo na to svojo ortodoksno ponosni in odklanjamo vse tiste šviga-švaga ljudi, ki obračajo plašč po vetru, ki spreminjajo svoja načela in stališča. Odklanjamo tudi poveličevanje stare partizanske veličine in nekdanjega slovenskega ministra v komunistični vladi v Beogradu Edvarda Kocbeka, ki sta ga pisatelja Rebula in Pahor dvignila za „zvezdo na slovenskem nebu“, ker je po tridesetih letih upal povedati, kar je slovenska politična emigracija trideset let trdila in dokazovala — da so komunisti v Sloveniji v juniju leta 1945 pobili 12.000 vrnjenih domobrancev in četnikov. Poveličevanje te veličine in pripombe k velikemu delu, ki sta ga torej opravila pisatelj Rebula in Pahor, je našlo pri uredniku „Glasa“ čudovit odmev. Če ga obožujeta pisatelja, ki revolucije v Sloveniji nista občutila tako kakor mi, je razumljivo. Po svojem gledanju na preteklost in sedanost sta pač bliže Kocbeku kakor nam. Stojimo pa na stališču, naj nam tega oboževanja ne prinaša na krožniku urednik „Glasa“, ker smatramo „Glas“ za kulturno glasilo slovenske politične emigracije in ne tistih, ki se te emigracije boje in so sicer radi daleč od nje.

Na našo ortodoksno smer, — ki jo je pred triintridesetimi leti trdno zastopal tudi urednik „Glasa“ — prihajajo že mnogi narodi latinske Amerike (Čile, Argentina) pa tudi mnogi senatorji in poslanci Severne Amerike.

Velika neresnica pa je trditev urednika „Glasa“, da je naš list lani dolžil enega od urednikov „Naše luči“, češ, da list in uredniki preveč kolaborirajo z režimom v Ljubljani. To je navadno obrekovanje.

Nasprotno je res, da smo „Našo luč“ večkrat pohvalno omenili in več njenih odličnih člankov ponatisnili. V „Vestniku“ štef 1-4, letnik 1976, smo za srebrni jubilej „Naše luči“ zapisali tole: Brez vsake podpore matične domovine, z zastojnim delom urednikov, dopisnikov in poverjenikov prihaja ta izvrstno urejevan in bogato ilustriran mesečnik med slovenske politične in ekonomske emigrante, ohranja njih vero in narodno zavednost, seznanja Slovence z dogodki doma in med Sloveci po svetu. Znano je, da je ta revija domačemu komunističnemu režimu trn v peti, ker vztraja na krščanskih in demokratičnih načelih. Požrtvovalnim urednikom in izdajateljem iskreno čestitamo z željo, da nadaljujejo z izdajanjem te lepe in priljubljene revije.“

Tako je bilo zapisano v „Vestniku“.

Mislimo, da je prav, da ob tej priložnosti jasno in odločno povemo svoje mnenje, ki ga, prepričani smo, delimo z mnogimi. Visoko spoštujemo Kulturno akcijo in njeno kulturno poslanstvo. Opravlja edinstveno delo in je izraz velike duhovne sile, ki v slovenski politični emigraciji še živi. Ne moremo pa in ne smemo pustiti, da bi tisto, kar je slovenska politična emigracija z muko zgradila in z muko vzdržuje, porabljali za poveliče-

vanje ljudi, ki so v revolucijskih letih trdno podpirali komunistično nasilje kakor Edvard Kocbek, niti tistih, ki so stali ob strani in s posmehom gledali na naš boj za obstanek.

Slovenska kulturna akcija je ustanova slovenske politične emigracije in bo vršila svoje poslanstvo samo dotlej, dokler ji jasnosti in načelnosti ne bo kalilo zanesenjaštvo. Nismo zrasli iz krščanstva, ki ga je med revolucijo prodajal Kocbek in ga nekateri ponujajo še zdaj. Zrasli smo iz tistega, ki so ga nam posredovali škof Rožman, dr. Ehrlich (katerega umor je Kocbek opravičeval) in vrsta tistih duhovnikov in laikov, ki so za svoje krščanstvo bili pokončani. Iz tega krščanstva je zrasla tudi Slovenska kulturna akcija, in upanje na bodočnost ima samo v tem, da črpa iz korenin, iz katerih je pognala.

Uredništvo

VESELO ZNAMENJE

Slovenec — častnik v argentinski vojski je pisal uredništvu Vestnika in prosil, da naj se mu pošljejo vse številke lanskega letnika in naj se ga vpiše za naprej med redne naročnike našega glasila. V pismu pravi, da je videl Vestnik pri prijatelju in da mu je vsebina zelo ugajala zlasti še, ker piše odločno proti komunizmu, ki skuša podjarmiti tudi Argentino z zločini in nasiljem, kakor si je svoj čas podjarmil Slovenijo.

Ni potrebno posebej omenjati, da je bilo uredništvo Vestnika zelo veselo tega pisma, ki je dokaz, da naša mladina krepko stopa po stopinjah svojih staršev.

ZA ZAVETIŠČE ŠKOFA DR. G. ROŽMANA SO DAROVALI:

	(v dol.)		
Mejač Franjo	40	Rupnik Zinka	500
Beznik Jakob in Martina ..	50	Vrhovec Jernej	500
Mauser Karel	20	Tomaževič Lovro	100
Mauser Otmar	20	Mikuž Štefka	1.000
Krajnik Pavle	20	Slavič Franc	500
Petrič Lojze	5	Cof Emil	200
V spomin na pok. <i>moža-očeta</i> :		V spomin na pok. <i>Blažine</i> :	
Družina Bujas	500	Dr. Baraga Srečko	100
V spomin na pok. <i>Ivan Koprivnikarja</i>		V spomin na pok. <i>Antona Žnidaršiča</i>	
Vester Franc	500	N. N.	100
V spomin na pok. <i>Frančka Mikuža</i> :		V spomin ob prvi obletnici smrti	
Burja Jože	100	<i>Dr. Alfonza Čuka</i> :	
		Družina Ivana Čuka	1.000

V spomin ob deveti obletnici smrti očeta <i>Milana Amona</i> :		Tomazin Franci	140
Amon Janez	10.000	Dr. Kremžar Marko (podpis letne bilance)	4.000
V spomin na pok. <i>Johanca Loboda</i> :		Jug Ana	100
Tomažević Lovro	100	Jamšek Fany	500
Družina inž. Matičiča	500	Sever Viktor	190
V spomin na pok <i>Vuka Rupnika</i> :		V spomin na pok. <i>Ivana Kopača</i> :	
Štefanič Jože	100	Janežič Jože	250
V spomin ob četrti obletnici smrti mame:		V spomin na pok. <i>Frančka Mikuža</i> :	
Buda Stane	1.000	Janežič Jože	250
V spomin na umrle in pobite domobrance 24. čete:		V spomin na pok. <i>mamo</i> :	
Buda Stane	1.000	Hrovat Franc	1.000
V spomin na pok. <i>Vilka Cudermana</i> :		V spomin na pok. <i>starše in sestro</i> :	
Langus Milan	1.000	Dimnik Dušan	10.000
V spomin na pok. <i>Ivana Kopača</i> :		V spomin na pok. <i>A. Fariás</i> :	
Družina Oskarja Pavlovčiča .	500	Boc Milan	1.750
V spomin na pok. <i>Albino Rigler</i> :		V spomin ob 1. obletnici smrti hčerke družina Žgajnar	2.000
Cof Emil	500	Vsem prisrčna hvala!	
Večerja v korist zavetišča v Slomškovem domu, R. Mejja 29. 5. 1976	27.140	Kosilo v zavetišču ob prvi obletnici blagoslovitve 29. 8. 1976	22.710
Cof Emil	310	Žnidar Janez	380
N. N., Olivos	50	Dekleva Mary	1.000
škerlj Stane	440	Golob Roza	1.000
Lichtenberg Herbert	440	N. N., V. Ballester	380
Jenko Janez	476	Stransky Juta	3.000
Kočar Alojz	440	Avguštin Franc	340
Zajec Štefka	300	Avguštin Aleksander	440
Kranjc Gabrijel	500	Hribar Viktor	40
N. N., Martínez	1.000	Grabnar Jože	40
Spunberg Sofija	1.000	Tekavec Ivan	140
Č. g. Avguštin Albin	650	Klemenc Franc	40
Inž. Ecker Milan	1.000	Bavec Janez	40
Č. g. Povše Milan	2.000	Novak Pavle	1.000
N. N., Hurlingham	1.000	Brelih Janez	500
N. N., Hurlingham	500	N. N., J. L. Suárez	1.000
Č. g. Štuhec Martin — cerkvena nabirka pri sv. maši 8. 8. 1976	943	(v dol.)	
Skubic Anton	1.000	N. N., Kanada	10
N. N.	10	Hren Franc, Cleveland	10
žužek Lojze	80	Mohar Lojze in družina, ZIDA	8
		V spomin na pok. Franc Petka :	
		Lukež Rudi, Clev. (dol.) ...	15

V spomin na pok. Avgust Potokarja:	Repar Jože	940
Matičič inž., družina	Inž. Ecker Milan	180
Matičič Tomaž	Prelog Miloš	140
Eiletz Tilda	Msgr. Novak France	1.000
Šiler Ivan	Vester Franc	1.000
Miklič Jože	Zupan Herman st.	1.000
Oblak bratje	Vodnik Ciril	2.000
Tomšič Branko	Golob Roza	1.000
Msgr. A. Orehar (cerkvena	V spom. ob 1. obl. smrti V. Rupnika	
nabirka pri maši v zavetišču	Praznik Jože	250
29. 8. 1976)	Kožar Janez	290
Bidovec Anton	V spomin ob 30. oblet. smrti	
Potočnik Matevž	gen. Leona Rupnika:	
Pisk Nace	Buda Stane	1.000
Mavrič Marjetka	V spomin na nadpor. Franc Mraka	
Cof Emil	in njegove borce:	
Buda Stane	S. š.	1.000

Vsem iskrena hvala!

VSEBINA: Uvodnik — Solo con las armas — Tržaška Mladika piše o Vestniku — Važni dokumenti iz angleškega državnega arhiva — Izdaja v Lienzu (Loh) — Blisk v viharno noč (Vladimir Kos D. J.) — Zapađ je še vedno slep (Zoran) — Komunistične sopotniške organizacije — Solženicin-vprašanje in odgovor — Rožmarin sameva (M. O.) — V spomin: Ing. Milosav Vasiljevič, Alojzija Sedej, Ivan Gorišek, Alojzij Oblak, Ljubo Berlot. — Nove knjige: še o Zborniku Svobodne Slovenije (Smersu), Hueneermann, Vincencij Pavelski (Smersu) — Brali smo: Zakaj komunistična oblast ne mara Ivana Cankarja (Kat. glas) — Sramotno pisanje ljubljanskega časopisa — Kaj je protikomunizem? — Pisma uredništvu — Ortodoksni predstavniki glasila slovenskih svobodnjakov — Veselo znamenje — Darovi za Zavetišče škofa Razmana.

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 6830

Propiedad Intelectual
N° 1.333.625 — 22-6-1976
R. Falcón 4158, 1407 Bs. As.